

Vlaams
Parlement

vergadering **C182**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 12 mei 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toetsing van de Vlaamse normen voor elektromagnetische straling aan de nieuwe ICNIRP-richtlijn – 2057 (2019-2020)	4
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de marktbevraging 'Request for Information' in het dossier van de nieuwe ISVAG-verbrandingsoven – 2069 (2019-2020)	6
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de hinderpalen voor een kwaliteitsscreening van omgevingsvergunningen – 2163 (2019-2020)	11
VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het afvangen van wolhandkrabben – 2165 (2019-2020)	
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bestrijding van de Chinese wolhandkrab – 2173 (2019-2020)	16
VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de dreigende toename van wegwerpplastic in coronatijden – 2166 (2019-2020)	22
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de lekkage van plastic nurdles in de zee – 2176 (2019-2020)	26
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over plastic- en afvalverwerking – 2188 (2019-2020)	30
VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de overcapaciteit van de elektriciteitsenergie en de negatieve prijssetting op de markt – 2056 (2019-2020)	36
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het uitblijven van contacten met de Federale Regering over de nucleaire stroomproductie – 2149 (2019-2020)	39
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Vlaamse sloop- en heropbouwpremie – 2140 (2019-2020)	43

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de energienorm naar aanleiding van de nieuwste cijfers van de Federation of Belgian Industrial Energy Consumers – 2058 (2019-2020)	46
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de documentaire 'Planet of the Humans' van Michael Moore – 2168 (2019-2020)	49

**VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de toetsing van de Vlaamse normen voor elektromagnetische straling aan de nieuwe ICNIRP-richtlijn
– 2057 (2019-2020)**

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's, minister, mijn vraag is vrij kort. We hebben eind maart, begin april een nieuw gepubliceerd ICNIRP-rapport (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection) gezien. In vorige benaderingen daarvan heeft de minister altijd gezegd te wachten op dat rapport voor ze daarin beslissingen zal nemen.

Minister, kunt u meedelen of de Vlaamse stralingsnormen inzake elektronische telecommunicatie nog steeds in overeenstemming of strenger zijn dan de zopas gepubliceerde nieuwe ICNIRP-guidelines? Zo neen, op welk punt zijn de nieuwe ICNIRP-guidelines strenger dan de huidige Vlaamse stralingsnormen, en binnen welke termijn zult u de Vlaamse stralingsnormen verstrengen? Waarop baseert u zich als richtlijn voor ioniserende straling?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Voorzitter, collega's, excuseer dat ik tien minuutjes te laat was. Het natuurhulpcentrum was hier toegekomen omdat wij een steenmarter op de zolder hebben, waarschijnlijk met een nest. Ik moest hun even de weg naar de zolder wijzen.

De Vlaamse normen voor zendantennes zijn nog steeds strenger dan de overeenkomende ICNIRP-richtlijnen. De ICNIRP-richtlijnen bevatten wel ook richtlijnen voor hogere en lagere frequenties dan de Vlaamse normen. Bijkomend werden de ICNIRP-richtlijnen aangepast om meer rekening te houden met blootstelling aan de straling met hogere frequenties.

In het onderzoek van het departement Omgeving naar de uitrol van 5G wordt daarom bekeken of het nodig is de Vlaamse normen uit te breiden naar die bredere frequentierange en wordt onderzocht of het nodig is om de Vlaamse normen aan te passen aan de bijgewerkte richtlijnen.

De Vlaamse normen zijn nog steeds strenger dan de overeenkomende ICNIRP-richtlijnen.

Wat uw derde vraag betreft, vermoed ik dat u wilt weten op welke richtlijnen voor niet-ioniserende straling ik mij baseer. De huidige Vlaamse normen zijn gebaseerd op de vorige ICNIRP-richtlijnen, maar met extra veiligheidsfactoren. In het onderzoek naar de uitrol van 5G, waar ik eerder naar verwees, worden naast de nieuwe ICNIRP-richtlijnen ook de resultaten van internationale expertrapporten en de aanpak in omliggende landen mee opgenomen.

De voorzitter: Minister, ik dank u voor uw antwoord, maar ik heb het niet zo duidelijk gehoord. Ik weet niet of de andere collega's hebben kunnen volgen. Minister, kunt u nog even kijken of het geluid helemaal oké is? Het is niet zo evident om u te verstaan.

Mijnheer Pieters, hebt u het antwoord voldoende kunnen horen?

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik heb er het meeste wel van meegekregen. Het verheugt mij om te horen dat de stralingsnormen hier in Vlaanderen strenger zullen

zijn dan ICNIRP- richtlijnen. ICNIRP is maar een fase waar u zich op baseert voor de Vlaamse richtlijnen, er zijn er natuurlijk nog andere.

We gaan in de loop van het jaar, neem ik aan, hier ook nog wel meer details over horen. Gezien de regeringsvorming is het veilen van de bandbreedtes misschien iets dat op de lange baan geschoven wordt. In welke mate er in het veilen van de bandbreedtes en in de norm die wij in Vlaanderen gaan stellen veel verandering zal zijn, op welke manier die gebruikt gaat worden en welk bedrag dat gaat opleveren, daar moeten we toch voor opletten. Want je merkt dat heel het 5G-gebeuren waar die stralingsnorm ook voor dient, serieus op de agenda aan het komen is. Mensen zijn er heel wantrouwig tegenover. Voor de industrie kan het een goede zaak zijn, hoewel die ook veel via de kabel werkt, omdat dat uiteraard veel veiliger is en een veel betere verbinding geeft. We merken ook dat, als wij hier een Zoom-verbinding hebben, dit veel stabiel is als we een kabelverbinding hebben dan wanneer het via de straling moet gebeuren. We zullen dus afwachten wat het in de loop van het jaar nog gaat geven.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u voor het antwoord, minister. Het is een materie die we zelf ook voor een stuk opvolgen en het is belangrijk dat we de zaak proberen te objectiveren. Ik heb begrepen dat men ook in Europa bezig is om een aantal studies samen te voegen om te komen tot een beleid rond straling. Ik denk wel dat het belangrijk is dat dat soort dingen gebeurt.

Ik heb uit uw antwoord begrepen dat u zegt dat de Vlaamse normen volstaan of strenger zijn dan wat hier vooropgesteld wordt. Maar als ik het goed begrepen heb, gaat u ook kijken of die aangepast moeten worden. Bedoelt u dan ten goede of ten kwade? Dat is niet heel duidelijk, daar had ik graag een antwoord op gekregen.

Ik begrijp ook wel dat de straling van één technologie in de meeste gevallen zal meevallen, daar ben ik van overtuigd. Maar als we kijken naar alle stralingen samengeteld – 3G, 4G, 5G, andere vormen van elektromagnetische straling – is het goed om te zien of er daar ook geen norm voor is. Ik ben ervan overtuigd dat de individuele stralingsnormen voldoende streng zijn, ook in Vlaanderen, maar als het gaat om ze allemaal samen te tellen, weet ik niet of het nog oké is. Ik heb er ook heel weinig over gelezen of gehoord of dat ook samen wordt bekeken. Bent u bereid om dat te doen?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Dat laatste vond ik een terechte opmerking van collega Danen. Ik zou er zelfs nog aan toevoegen: we hebben ook nog 2G. Dit is heel typisch voor het gebruik bij bankterminals. Als men dan inderdaad de optelling zou maken van 2G tot en met 5G, zouden we misschien op bepaalde plaatsen in de problemen komen. Voor 3G tot en met 5G, het geaggregeerde, zoals u dat noemt, minder, maar 2G is dus wel degelijk nog een probleem. Uiteindelijk zou ik zelfs een oproep doen naar alle banken die nog met de oude bankterminals werken om daar eens een innovatieve technologische investering te doen, waardoor we die 2G uit de markt kunnen nemen en waardoor we geen probleem zouden hebben met het geaggregeerde, inclusief 5G.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u, collega Danen, voor de suggestie. Onze diensten zullen sowieso alle studies samen bekijken, ook de cumulerende effecten. Ik herhaal, onze normen zijn sowieso al strenger dan de internationale richtlijnen, ik neem de suggestie mee.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, we zullen zien wat dit geeft en we zullen hier zeker nog op terugkomen met gerichte vragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de marktbevraging 'Request for Information' in het dossier van de nieuwe ISVAG-verbrandingsoven – 2069 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Onlangs heeft de stad Antwerpen een marktbevraging opgestart waardoor de vergunningsaanvraag van de Intercommunale voor Slib- en Vuilverwijdering van Antwerpse Gemeenten (ISVAG) voor de bouw van een nieuwe afvalverbrandingsoven onder druk komt te staan. Verschillende bedrijven deden een voorstel. Uit die marktbevraging, die Request for Information (RFI), kwamen verschillende alternatieven naar voren voor het bouwen van een installatie voor ISVAG.

De technieken die de bedrijven hadden voorgesteld, zijn niet alleen goedkoper dan wat ISVAG plant, maar ook milieuvriendelijker door een hogere energierecuperatie en minder CO₂-productie. Bovendien kijken de bedrijven naar de haven als locatie. Dit past in de ambitie van de haven om een recyclinghub te worden.

ISVAG vraagt een omgevingsvergunning voor 190.000 ton afvalverbranding per jaar. Dat is heel wat meer dan de 159.000 ton die het in de huidige installatie verbrandt, en in strijd met het afval- en klimaatbeleid. Het uitvoeringsplan huishoudelijk afval mikt op 10 procent minder afvalverbranding tegen 2022. Dat komt overeen met een daling van 220.000 ton.

Daarnaast staat in het Vlaams Energie- en Klimaatplan dat we tegen 2030 25 procent minder afval moeten verbranden om onze doelstellingen te behalen. Toch heeft tot dusver geen enkele uitbater van verbrandingsovens besloten om capaciteit te sluiten in het komende decennium.

'De beslissing ligt bij Vlaanderen', was ook het besluit op de laatste gemeenteraad van stad Antwerpen. Minister, wat is uw reactie op de marktbevraging? Wat is uw standpunt over de mogelijke alternatieven in de haven? Zult u rekening houden met de conclusies van de marktbevraging bij het verder uittekenen van uw afval- en klimaatbeleid en deze in overweging nemen bij vergunningsaanvragen?

Op een vorige vraag van de heer Annouri hierover antwoordde u dat de langetermijnvisie eindverwerking door de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) eind 2019 wordt bekendgemaakt. Is die visie al raadpleegbaar? Op welke manier wordt er gewerkt aan de uitvoering van deze langetermijnvisie? Welke criteria zal de langetermijnvisie hanteren om de capaciteit in de toekomst te bepalen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: De vergunningsaanvraag van de nieuwe installatie van ISVAG is nog lopende en in behandeling bij de Gewestelijke Omgevingsvergunningscommissie (GOVC). Ik kan hierover dus nog geen verdere uitspraken doen.

Ik heb de langetermijnvisie eindverwerking van de OVAM ontvangen. Ik ben deze nu aan het bekijken vooraleer ze openbaar gemaakt wordt. De langetermijnvisie voorziet in een vervolgtraject waarbij een set van criteria zal worden uitgewerkt voor het evalueren van de vergunningen van verbrandingsinstallaties in het licht van de klimaatdoelstellingen. Deze set van criteria moet in de loop van de komende twee jaar worden uitgewerkt in overleg met de stakeholders.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, hartelijk dank voor uw antwoord. We kijken dan ook uit naar die langetermijnvisie, want die zal essentieel zijn om te weten wat er nog kan en niet kan inzake afvalverbranding en om ons verder voor te bereiden, in overleg met de sector.

Inzake ISVAG moeten we toch wel vaststellen dat u op 10 april de bestaande vergunning van ISVAG hebt verlengd tot 2027. Dat is een heel lange periode. Bovendien vergunde u ook het daaraan gekoppelde warmtenet voor onbepaalde duur. We vrezen dat dit een soort voorafname is op de beslissing maar hopen dat u rekening houdt met de resultaten van de studie.

De haven van Antwerpen heeft circulaire ambities en wil samenwerking tussen de verschillende bedrijven bevorderen door het uitwisselen van energie, grondstoffen en mensen in het kader van industriële symbiose. Als de haven op termijn klimaat-neutraal wil worden, wat toch het plan is, dan is het creëren van zo'n circulaire hub een heel goed idee. Op welke manier bent u zelf betrokken bij de ambities van de haven om daar een circulaire hub van te maken? Kunt u ons op de hoogte houden van de gesprekken die daarover gevoerd worden? Het lijkt ons namelijk een grote uitdaging om van die haven een circulaire hub te maken en een zeer belangrijke kwestie in het klimaatdebat.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege, ik wil u vragen om het hangertje met uw microfoon niet te veel te bewegen, want dat maakt een krakend geluid, waardoor u moeilijk verstaanbaar bent.

De heer Tobback, met headset, heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Voorzitter, mijn eerste suggestie is dat de Vlaamse overheid, in het kader van het relanceplan, investeert in deftige headsets, zodat iedereen zich verstaanbaar kan maken. Zoals u ziet, zien ze er ook formidabel sexy uit. Ik kan ze dus iedereen aanbevelen. Mijnheer Gryffroy houdt zijn hand voor zijn ogen, ik heb het wel gezien.

Ik wil een aantal eminente collega's citeren, te beginnen met de heer Gryffroy, en ook de heren Vandaele en Ronse, die in hun recente conceptnota betreffende een nieuwe afvalrace voor Vlaanderen onder punt 4 zeggen dat 'voor een Vlaanderen zonder afvalverbranding in 2050 er geen extra afvalverbrandingscapaciteit mag worden goedgekeurd zonder dat er een langetermijnvisie rond afvalverbranding is uitgewerkt'. Minister, dat betekent dat, als u luistert naar uw eigen parlements-leden, een vergunning voor uitgebreidere afvalverbrandingscapaciteit, of het nu bij ISVAG of elders is, sowieso niet aan de orde is.

Ik wil daarbij twee opmerkingen maken. Ten eerste neem ik aan dat, als er een project klaarligt dat door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) zeer positief beoordeeld wordt en dat meer dan 60.000, misschien zelfs 100.000 ton CO₂ per jaar onrechtstreeks kan besparen ten opzichte van het ISVAG-project, als u enigszins coherent wilt zijn met uw klimaatambities en het klimaatplan, er geen enkele andere mogelijkheid is dan de alternatieven minstens te overwegen alvorens eender welke vergunning af te leveren. Nogmaals, die vergunning voor ISVAG zou op de bestaande locatie met 190.000 ton voor een pak

meer CO₂-uitstoot zorgen dan de alternatieven en de door VITO beoordeelde projecten. Laat ons daar duidelijk over zijn. Dat is toch ook een Vlaamse instelling.

Ten tweede – en dat vind ik zo mogelijk nog belangrijker – zit er toch een zekere incoherentie in wat er tot nu gebeurt, ook door uzelf. Op dit ogenblik is er een evenwicht tussen het aanbod en de verwerkingscapaciteit voor brandbaar afval in Vlaanderen. Er is dus geen verbrandingscapaciteit tekort. Daarnaast hebt u zelf vooropgesteld, zoals collega Schauvliege al heeft gezegd, de capaciteit tegen 2030 met een kwart te verminderen, omdat er dan ook minder brandbaar afval zal zijn. Ook in dat opzicht is een capaciteitsuitbreiding totaal onlogisch.

Maar er is nog iets anders wat onlogisch is: vorige week hebt u nog voor zo'n 7,5 miljoen euro groenewarmtesubsidies verleend aan warmtenetten die gekoppeld zijn aan bestaande verbrandingsinstallaties, onder andere in Harelbeke, in Oostende, in Roeselare én aan ISVAG in Wilrijk. Warmtenetten dienen voor decennia; die worden aangelegd en dienen voor tien, twintig of dertig jaar. Wat u nu dus aan het doen bent, is met belastinggeld subsidies verlenen aan infrastructuur die de bestaande verbrandingscapaciteit eigenlijk voor zeer lange tijd verankert, terwijl u in uw beleidsnota zegt dat u een kwart van de capaciteit weg wilt. Ofwel zijn we dus belastinggeld aan het weggooien, ofwel gaat u uw klimaat- en afvaldoelstellingen niet halen; u hebt die impliciet zelfs al losgelaten. Het ene en het andere, wat u zegt en wat u met het belastinggeld doet, staan haaks op elkaar. Ik zou daar graag enige duidelijkheid over hebben, ook al omdat ik in dezen helemaal aan de kant sta van collega's Vandaele en Gryffroy, hier allebei aanwezig: het is al te gek om verbrandingscapaciteit te blijven verankeren en betonneren, met alle gevolgen van dien, door er nog eens geld tegenaan te gooien en warmtenetten te bouwen, terwijl we weten dat veel van die ovens nu al verouderd zijn en op termijn, ook volgens uw eigen plannen, zouden moeten verdwijnen. Ik had daar graag enige duidelijkheid rond gekregen.

De voorzitter: Collega Gryffroy kan voor zichzelf spreken, collega Tobback.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Collega Tobback heeft inderdaad één zinnetje correct geciteerd, maar heeft niet de volledige studie geciteerd. (*Opmerkingen van Bruno Tobback*)

Het is zo dat we in West- en Oost-Vlaanderen – en daar hebt u veel minder last van in de regio Leuven – een verzameling van vele kleine oventjes hebben. De totale capaciteit zal wel met 25 procent kunnen verminderen, maar dan moet men gaan kijken naar de ideale schaalgrootte om slechts een beperkt aantal verbrandingsovens te hebben; de studie moet dan gaan uitwijzen hoeveel.

In Eeklo heb je een oven staan met een capaciteit van 60.000 ton. Die is totaal niet levensvatbaar, totaal niet. Men is nu ook aan het kijken om daar nog vlug een warmtenet aan te koppelen, ook al is de capaciteit van die oven daarvoor te klein. IVAGO in Gent heeft dezelfde problematiek en daar zit Groen zelfs mee in de raad van bestuur: men zit daar met een warmtenet dat totaal niet rendabel is. Nochtans gaat het daar om een zeldzame publiek-private samenwerking.

Men moet dus met andere woorden gaan kijken in heel Vlaanderen, als men op een bepaald ogenblik naar 25 procent minder capaciteit gaat, welke een goede locatie is voor een verbrandingsoven, welke type oven het moet zijn en vooral welke schaalgrootte die moet hebben. Dan is 190.000 ton of 220.000 ton geen contradictie. In Kopenhagen heeft men bijvoorbeeld een spiksplinternieuwe verbrandingsoven gebouwd met een capaciteit van 220.000 ton en met zelfs zonnepanelen op de daken. Uitbreiden op één locatie creëert dus niet noodzakelijk

problemen. Integendeel, je moet durven te kijken of die kleine intercommunales in West- en Oost-Vlaanderen überhaupt nog levensvatbaar zijn.

De voorzitter: Veel nuance, zoals verwacht.

Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, als het gaat over de nieuwe ISVAG-oven, dan begrijp ik dat jullie voorafnames willen, maar ik ga hier niet vooruitlopen op de vergunningsbeslissingen die ik neem, mede omdat dat de rechtsgeldigheid van eender welke beslissing in het gedrang zou brengen. Dat ga ik dus niet doen.

Wat de haven betreft, is er uiteraard altijd overleg tussen ons en de haven, bijvoorbeeld als het gaat over vergunningen. Op dat vlak staat mijn deur open.

Wat de vraag van collega Tobback betreft, begrijp ik het eigenlijk niet, want ik doe wat uw collega Joris Vandenbroucke in 2018 heeft gevraagd. U moet dat eens nakijken. Er is zelfs een persbericht vanuit de Vlaamse sp.a-fractie rond warmtenetten verschenen. Ik geef een quote: "Eén voorbeeld is het koppelen van vergunningen voor elektriciteitsproductie en afvalverbranding aan de verplichte aansluiting op een warmtenet." Ik doe dat nu, ik koppel de subsidie aan zo'n warmtenet met afvalverbranding, en nu is het weer niet goed. Ik kan even niet volgen. U kunt mij niet verwijten dat ik doe waartoe ook uw fractie in 2018 heeft opgeroepen. Anders moet u mij zeggen waar we die warmtenetten beter zouden zetten.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega Gryffroy, u hebt de perfecte argumenten gegeven aan de minister om de ISVAG-oven te herlokaliseren in de haven van Antwerpen. Die beslissing is nog niet genomen, dat klopt, maar wij vinden het wel zeer verontrustend dat de hervergunning gebeurd is, vooral een vergunning van het warmtenet voor onbepaalde duur, die mogelijk kan leiden tot een herbevestiging van de bestaande situatie. Dat zouden wij absoluut een slecht idee vinden.

Minister, we hopen dat u luistert naar die goede studie en die goede marktbevraging en dat u de beslissing neemt die u zou moeten nemen, namelijk de verbrandingsoven van ISVAG herlokaliseren in de haven van Antwerpen en daar mee-bouwen aan een recyclagehub, een circulaire hub, zodat we werk maken van het klimaatneutraal maken van de haven. Oké dat u daar nu geen uitspraak over doet, maar ik hoop dat de uitspraken die volgen, in die lijn zullen liggen en niet wat wij vrezen dat nu zal gebeuren.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Tobback het woord vraagt. Dat klopt, want het volgende punt op de agenda is inderdaad een vraag om uitleg van hem.

De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Voorzitter, ik zou eigenlijk eerst nog willen antwoorden op de rechtstreekse vraag van de minister aan mij. Ik neem aan dat dat een persoonlijk feit kan zijn.

Minister, iedereen is voor warmtenetten en ik ben daar ook voor. Maar als u daar op deze manier mee omgaat, dan is dat inderdaad verkeerd. Ik zal u zeggen waarom. Ik zal opnieuw naar collega Gryffroy verwijzen, naar wie ik zeer goed geluisterd heb.

Mijnheer Gryffroy, het rare is dat van al de ovens die ik geciteerd heb – Roeselare, Oostende of noem maar op – die van Eeklo de grootste en de recentst gerenoveerde is. De subsidies voor groene warmte die door de minister zijn uitgereikt, gaan vooral naar de meest versleten, verouderde en slechtst gelokaliseerde ovens.

Dat zijn precies die ovens waar zelfs collega Vandenbroucke nooit voor heeft gepleit om ze open te houden door er structurele warmtenetten rond te bouwen, gesubsidieerd met belastinggeld. Mijnheer Gryffroy, ik denk dat zowel u als de minister uw visie moet actualiseren.

De voorzitter: Collega Tobback, dit is wel de verkeerde vraag die u stelt.

Bruno Tobback (sp.a): Neen, dat was het persoonlijk feit waarop ik ben ingegaan. Ik wil nu wel overgaan tot mijn volgende vraag om uitleg.

De voorzitter: Mijnheer Tobback, nu u gebruik hebt gemaakt van uw spreektijd om een persoonlijk feit te beantwoorden, geef ik toch nog even het woord terug aan de minister alvorens we overgaan tot de volgende vraag.

Minister Zuhal Demir: Voorzitter, collega Tobback, ik wil gewoon heel kort nog even wijzen op het feit dat de call groene warmte gebeurde binnen het wettelijk kader met strikte criteria op basis van een besluit van de Vlaamse Regering van 2013. Ik denk dat we weten wie toen de minister van Energie was: dat was iemand van uw partij. Ik heb mij binnen dat kader gehouden; men moet mij dus niets komen verwijten.

Bruno Tobback (sp.a): Ik noteer dat de minister zich spiegelt aan 2013. Ik zou liever hebben dat zij vooruitkijkt naar 2030 en naar de ambitie die ze tegen dan gesteld heeft. Dat zou logischer zijn in het kader van haar beleid, in plaats van zich altijd te verstoppen achter het verleden.

Minister, u wordt verondersteld om van in 2020 naar de toekomst te kijken en niet heel de tijd te zeuren over dingen die ondertussen bijna tien jaar geleden gebeurd zijn. Het is maar goed dat op een aantal vlakken de visie daarrond veranderd is.

Voorzitter, u mag opnieuw de minister het woord geven, maar het parlement heeft altijd het laatste woord.

De voorzitter: Collega Tobback, mevrouw Schauvliege had eigenlijk in dezen het laatste woord. Als u wilde terugkomen op dat punt, zoals u dat ook doet met uw volgende vraag, dan moet u dat eigenlijk doen met een nieuwe vraag.

Bruno Tobback (sp.a): Dat zal ik zeker doen, voorzitter.

De voorzitter: Ik zou het vervelend vinden om uw microfoon te moeten afzetten. Ik ga dat niet doen, maar ik zie aan de gebarentaal van de collega's dat zij dit niet fijn vinden, en terecht. Laat ons het houden bij dit ene feit en in de toekomst respecteren hoe we vragen om uitleg stellen, met antwoord en het laatste woord aan de indiener van de vraag, wat in dit geval mevrouw Schauvliege was.

Bruno Tobback (sp.a): Voorzitter, voor de goede orde: ik kan begrijpen dat collega's uit de meerderheid het niet leuk vinden, en ik zou dat ook niet leuk vinden. Dat is hun job, net zoals het mijn job is om oppositie te voeren. Ik heb nergens het reglement verkracht of omgebogen. De minister heeft mij een persoonlijke vraag gesteld en ik heb er een antwoord op gegeven. Als de minister en ik met elkaar in discussie gaan, dan heeft het parlement in een commissie altijd het laatste woord. En dat bij deze vraag om uitleg uiteindelijk mevrouw Schauvliege het laatste woord heeft, daar heb ik absoluut geen probleem mee, maar u moet het niet zo afschilderen dat ik bezig ben met bochten rond het reglement te maken.

De voorzitter: We zullen het bij deze ene keer laten, collega Tobback, maar de volgende keer zal ik toch uw microfoon afzetten, want ik denk dat u zelf wel zeer goed weet dat u meer hebt gedaan dan alleen een persoonlijk feit beantwoorden.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de hinderpalen voor een kwaliteitsscreening van omgevingsvergunningen – 2163 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Ik heb een vraag over de hinderpalen rond de kwaliteitscreening. Minister, daar hebben we het vorige week in het kader van de bespreking van het verslag van de ombudsman over gehad. Daarin stond een suggestie om een screening te doen naar de kwaliteit van de vergunningsverlening door gemeenten en provincies. Volgens de ombudsman is dat mogelijk dankzij het feit dat we alle gegevens in het omgevingsloket vandaag gemakkelijk en uniform toegankelijk zouden moeten hebben.

U bent daar zeer kort op ingegaan door te zeggen dat volgens experts die u geraadpleegd hebt, dit zeer complex en dus ondoenbaar is. Het lijkt me raar dat we van de nieuwe mogelijkheden die er toch zijn door nieuwe technologie, niet wat grondiger gebruik zouden maken.

Ik was in de eerste plaats zeer benieuwd om te weten welke experts daarover geraadpleegd zijn. En wat is dan volgens hen de reden dat het onmogelijk is om aan de hand van perfect en uniform toegankelijke informatie een screening van de kwaliteit van de vergunningsverleningen te doen? Is er eventueel een mogelijkheid of een denkoefening bezig om de hinderpalen die er volgens die experts toch zijn, te remediëren, om er oplossingen voor te vinden, en dat toch te doen? Want dat er in Vlaanderen historisch en ook op de dag van vandaag nog altijd een probleem is met enige uniformiteit en in veel gevallen ook kwaliteit van vergunningen die afgeleverd worden, in eerste aanleg, in tweede aanleg, of wat dan ook, daar zijn we het allemaal wel over eens.

Dat wordt ook iedere dag opnieuw geïllustreerd door iets anders waar we allemaal gefrustreerd over zijn, namelijk de constante stroom aan beroepsprocedures en andere aanvechtingen van vergunningen en vergunningsbeslissingen. Een eerste manier om daar iets aan te doen, om te vermijden dat er beroep op beroep op beroep komt, is natuurlijk dat we maximaal proberen kwaliteit na te streven vanaf de eerste stap in de procedure, vanaf de eerste aanleg en vanaf de eerste vergunningsverlening. Dat zou iedereen een hoop miserie, moeite, kosten en frustraties besparen.

Ik had dus wel graag een iets uitgebreider antwoord op die suggestie van de ombudsman dan we vorige week in de commissie hebben gekregen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik ben in de commissie, zoals meermaals gebeurt, al vaker teruggekomen op deze vraag, maar dat is geen enkel probleem. Ik probeer in elke commissie plichtsbewust alle vragen te beantwoorden.

Zoals altijd zijn de betrokken ambtenaren mijn eerste bron van informatie. Zij zijn dagelijks met de materie bezig en ondertussen ook expert hierin. Zo heb ik hen ook hierover geraadpleegd. Het omgevingsloket, waar we in deze commissie al meermaals over hebben gepraat, is een digitaal systeem dat de aanvragers, de vergunningverlenende overheden en de adviesinstanties begeleidt in het aanvragen, behandelen en adviseren van dossiers.

Uiteindelijk vertalen aanvragen zich in aktenames of vergunningsbeslissingen van een bestuurlijke overheid, die digitaal worden opgeladen als een pdf-document.

Zoals ik ook vermeldde als antwoord op uw vraag na de bespreking van het rapport van de ombudsman, kunnen we op basis van de gegevens in het loket wel analyses en statistieken uitvoeren. Zo kunnen parameters als doorlooptijden, beslistermijnen, aantal dossiers enzovoort nu wel veel beter opgevolgd worden. Ook kunnen we nu vrij eenvoudig nagaan of er lokale besturen of provincies zijn waar systematisch meer of minder weigeringsbeslissingen worden genomen of meer beroepen worden ingesteld.

We kunnen ook een vergelijking maken tussen de beslissingen in eerste aanleg en de beslissing van de deputatie in beroep. Dit kan ons mogelijk inzichten brengen en aangeven of en waar er iets fout loopt. Voorheen was het voor mijn administratie een hele klus om vragen te beantwoorden over deze basisgegevens.

Maar ik herhaal opnieuw dat een vergunningsbeslissing een complexe afweging is van diverse factoren. We hebben het hierover reeds gehad in de vorige commissie en in de commissies daarvoor. Het antwoord is niet gewijzigd. Zo is het de bedoeling om de 'ruimtelijke inpasbaarheid' of de 'goede ruimtelijke ordening' niet te reduceren tot ja of neen. Het is niet binair, niet 1 of 0. De regelgeving is – ik kan daar ook niets aan doen – helaas complex en de plaatselijke situatie is verschillend: een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP), een verordening, een verkaveling, advisering...

Ik kan dus samen met jullie vaststellen dat het omgevingsloket het mogelijk maakt om heel wat informatie en gegevens te ontsluiten. Maar daarom is het nog geen wonderoplossing die elke beslissing automatisch aan een kwalitatieve screening zou kunnen onderwerpen vooraleer ze opgeladen wordt.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Minister, ik weet niet of uw frustratie voortvloeit uit uw IT-problemen of uit uw bevoegdheid. Ik had een vrij informatieve vraag gesteld, denk ik. Ik denk dat het vrij logisch is dat er aan de minister van Ruimtelijke Ordening vragen gesteld worden over vergunningen en procedures. Dat is, denk ik toch, de job van de minister van Ruimtelijke Ordening. Zolang u dat blijft – en dat hangt niet van mij af – zullen daar vragen over blijven komen. Dat is toch logisch. Dus ik begrijp de frustratie niet goed. Ik zal misschien even wachten tot u gedaan hebt met bellen, zodat u deze keer de vraag wel hoort.

Ik vind niet alleen de toon van het antwoord eigenaardig, maar ook de inhoud ervan. Ik heb namelijk een vrij algemene vraag gesteld. Op een deel ervan hebt u geantwoord: we kunnen inderdaad op deze basis, nu, dankzij de informatie die we hebben, bekijken in hoeveel gevallen er beroepsprocedures ingesteld worden. We kunnen ook perfect kijken in welke gevallen die procedures een bepaald resultaat opleveren: vernietiging, bijsturing, wat dan ook. Je kan dus inderdaad, alleen nog maar op basis van statistieken, kijken in welke gemeenten er blijkbaar een weerkerend probleem is met de kwaliteit van de vergunningverlening. Je kan dat ook op het vlak van de provincies doen. Die informatie bestaat en kan dus gefilterd, gescreend en gebruikt worden. Alleen al dat kan een eerste stap zijn om verder te kijken wat het probleem is met de kwaliteit van vergunningverlening in Vlaanderen.

Dat daar niet een enkel probleem zal zijn en dat dat niet altijd uniform zal zijn, daar ben ik me ook wel van bewust. Ik ben, net als u, vrij goed vertrouwd met het feit dat de wetgeving op de ruimtelijke ordening in Vlaanderen vrij complex is en dat iedere situatie verschillend kan en zal zijn. Maar dat neemt niet weg dat ik merk dat er een probleem is als ik Vlaanderen vergelijk met heel wat andere regio's in de wereld, bijvoorbeeld Nederland. We hebben bij ons een last inzake steeds terugkerende betwistingsprocedures, beroepsprocedures, vernietigingen van beslissingen, frustratie over beslissingen, gezeur bij bestuurders en bestuurden over de manier waarop die procedures verlopen en de kwaliteit ervan ... We zijn niet de enige regio waar de ruimtelijke ordening complex is, maar als je naar de cijfers

kijkt, zijn we wel de regio die op dat vlak het minst aanvaardbaarheid en het meest juridische rompslomp heeft als gevolg van vergunningsprocedures. Dus ik denk dat het toch wel de moeite zou zijn om dat niet weg te wuiven met: 'dat is lastig, ik ben het beu dat u daarover zeurt en het is ingewikkeld, leer ermee leven'. Ik denk opnieuw dat het onze taak is, net zoals bij de vorige discussie, om te proberen vooruit te kijken en te zien hoe we problemen kunnen oplossen. Dus een antwoord als hetgeen u nu geeft, dat er eigenlijk op neerkomt 'leer ermee leven', dat vind ik als vooruitziend bestuurder eerlijk gezegd toch wat triest.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik sluit me aan bij de opmerkingen van collega Tobback.

Naast het feit dat er heel wat misloopt met die vergunningsprocedures, moeten we de mensen die de vergunningen verlenen op het terrein, maximaal proberen te ondersteunen. Het omgevingsloket is niet gemaakt om inhoudelijke discussies te voeren, dat begrijpen wij allemaal, maar als we ons oor te luisteren leggen bij de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), dan horen we toch wel dat de stedenbouwkundigen die al die vergunningsdossiers moeten verwerken, kreunen onder de werklust, de druk en de complexiteit. Zij staan ook heel dichtbij de burger. Dat heeft allemaal een invloed op de manier waarop de vergunningen verleend worden en op de kwaliteit ervan. Het lijkt mij dan ook echt essentieel dat we proberen om die mensen op basis van een soort evaluatie verder te ondersteunen en de kwaliteit van onze vergunningverlening, het proces en de vergunningen zelf te verhogen.

Vlaanderen heeft zoveel mogelijk bevoegdheden naar het lokale bestuur door-gepluisd. Oké, dat is een evolutie, dat is gebeurd en daar zijn redenen voor, maar dat betekent niet dat we de lokale besturen nu in de kou moeten laten staan. Het is essentieel om kwalitatief te gaan onderzoeken wat er misloopt met de vergunningen en hoe we de lokale besturen en andere vergunningverleners kunnen ondersteunen. Ik steun de oproep en de vraag van collega Tobback voor de volle honderd procent en ik hoop dat u die oproep hoort en er ook effectief werk van maakt. Dat is iets anders dan onderzoeken hoe dat loket eruit ziet en wat je er al dan niet mee kunt doen; het gaat echt over de inhoud en de kwaliteit van ons vergunningenbeleid.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Ik wil ook even tussenkomen in de discussie, want het is inderdaad een interessante vraag. Ze is vorige week ook aan bod gekomen bij de bespreking van het rapport van de ombudsman.

Ik vind het straf, collega Tobback, dat u het antwoord van de minister omschrijft alsof ze de vraag afwimpelt. Ik denk dat minister Demir gewoon heeft willen zeggen dat het dankzij het omgevingsloket is dat we nu steekproefsgewijs kunnen kijken waar er iets fout loopt: waar zijn er veel weigeringen die achteraf toch vergund worden, waar wordt er veel vergund, waar worden eerst positieve adviezen gegeven? Dat is de verdienste van het omgevingsloket.

Het is zeker geen probleem om nog meer proeven te doen, maar we moeten toch ook benadrukken dat het werkbaar moet blijven. Ik denk – en ik sta toch ook al enige tijd in het veld –, als er één dienst is binnen de Vlaamse en de lokale administratie die de laatste tijd een grootse professionalisering heeft doorgevoerd, dan is het de dienst Ruimtelijke Ordening. Het is nog niet zolang geleden dat gewone administratieve medewerkers – en daarmee bedoel ik niets – vergunningen opmaakten; nu moeten dat echt al gediplomeerde mensen zijn met kennis van

zaken, wat uiteraard goed is. Ik denk dus dat er toch al een hele weg is afgelegd om de kwaliteit van de vergunningen te bewaken en verhogen.

Dat neemt niet weg dat we zaken die nog kunnen verbeteren, zeker moeten aanpakken, maar ik wilde deze nuance toch even meegeven. Ik vind niet dat de minister de vraag heeft afgewimpeld. Zij heeft gewoon gesteld dat het loket goed is om te kijken waar het fout loopt, zonder te zeggen dat het loket heiligmakend is en alles zal oplossen. Het is niet dankzij het loket dat de kwaliteit van de beslissingen gaat verbeteren; dat hang nog altijd af van degene die de beslissing voorbereidt en neemt.

Carina Van Cauter (Open Vld): Ik veroorloof het mezelf om zelf kort aan te sluiten bij de verschillende tussenkomsten.

Collega Tobback, ik begrijp uw vraag naar een onderzoek naar de kwaliteit van de vergunningverlening. In mijn ogen valt die vraag in twee componenten uiteen. Enerzijds is er de snelheid waarmee een vergunning wordt verleend en de rechtszekerheid die dat biedt. Ik denk dat dat belangrijk is, ook vandaag, met het oog op het economische herstel. Anderzijds is er natuurlijk de deskundigheid waarmee vergunningen worden verleend. De snelheid, collega's, is decretaal geregeld: besturen zijn verplicht om een vergunning te verlenen binnen een vooropgestelde termijn. Indien men zich daar niet aan houdt, dan verliest men het recht om nog tussen te komen in een bepaalde procedure en wordt daar een bepaald gevolg aan gekoppeld in de wet.

Het is niet aan de Vlaamse overheid om de deskundigheid te gaan beoordelen. De legitimiteit van het overheidsoptreden is een zaak voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen en de Raad van State. Dat zijn administratieve rechtscolleges die de legitimiteit en de kwaliteit van de vergunningen beoordelen. Het omgevingsloket is niet bestemd om die kwaliteit op een andere wijze te gaan toetsen. Dit is nu precies het administratieve contentieux dat daartoe dient. Als u het mij vraagt, denk ik niet dat het digitale loket zou kunnen worden gebruikt voor de doelen die u vooropstelt. Zo heb ik het ook van de minister begrepen. Men kan daar een aantal cijfers uithalen, maar voor meer dan dat is dat loket niet bestemd.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Voorzitter, er zijn hier intelligente zaken gezegd. Ik ga niet in herhaling vallen. Ik ga wel antwoorden op wat mevrouw Schauvliege vroeg in verband met de ambtenaren. Uiteraard worden de ambtenaren in de gemeenten ondersteund vanuit het departement. De meeste ambtenaren leveren ook goed werk, tenzij u daar een ander idee over hebt. Ik zal mijn administratie vragen de lokale ambtenaren nog meer te ondersteunen. Ik denk dat we maximaal tegemoet komen aan heel wat vragen die in het parlement worden gesteld inzake suggesties, maar ik wil nog eens benadrukken dat het omgevingsloket bedoeld is om een proces digitaal te voeren, niet om kwaliteit te bewaken. Een vergunningsbeslissing is een pdf-document. De computer kan daar dus geen kwaliteitsscreening van de beslissing op doen.

Betekent alles wat ik zeg dat mijn administratie geen toezicht meer zou houden? Integendeel, ik heb dat niet gezegd. Laat ons niet vergeten dat ongeveer 100.000 dossiers per jaar in het loket opgenomen worden. Het digitaal omgevingsloket biedt de mogelijkheid om alle beslissingen door een slimme filter te halen op basis van een aantal kenmerken van dossiers. Ik denk bijvoorbeeld aan ligging in overstromings- of ruimtelijk kwetsbaar gebied, verschillende negatieve adviezen en toch een vergunning, of de uitzonderingsbepalingen voor zonevreemde constructies. In die gevallen zal mijn administratie het dossier verder in detail bekijken.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Ik ben verwonderd over een aantal van de reacties, omdat het reacties zijn op vragen die ik niet gesteld heb. De ombudsman heeft er bij mijn weten op gewezen, als ik de passage in het rapport lees, dat het feit dat we nu alle vergunningsbeslissingen op een uniform toegankelijke manier hebben, ons dat zou moeten toelaten om daar op een of andere manier een vorm van evaluatie, onderzoek of analyse van te maken op macro- of microschaal, hoe groot of hoe klein ook, om te kijken of we langs daar inzicht kunnen krijgen in de problematiek van de kwaliteit van de vergunningen in Vlaanderen in het algemeen, niet noodzakelijk individueel. Ik heb vanuit die optiek de vraag gesteld. Ik heb ze ook vrij neutraal geformuleerd, gewoon vertrekkende vanuit het feit dat we hier in Vlaanderen objectief een probleem hebben inzake beleidsopstoppen, problemen en conflicten rond ruimtelijke ordening. Dat is niet nieuw. Dat is niet de schuld van deze minister, dat heb ik ook niet beweerd. Ik ben het eens met mevrouw De Coninck: dat betekent ook niet dat we op zich a priori slecht bezig zijn. Ik heb geen enkel van die dingen gezegd, toch wordt er op een heel rare manier gereageerd.

Voorzitter, de Vlaamse overheid maakt de regels inzake ruimtelijke ordening in Vlaanderen, ze maakt de decreten, ze maakt beheersplannen, ze maakt het hele pakket waarmee gemeenten en provincies en de bestuursrechtsscholen werken om het in de praktijk om te zetten. De Vlaamse overheid, het parlement en de regering hebben al jaren de mond vol van beleidsevaluatie en van instrumenten voor het evalueren van het beleid en de kwaliteit van decreten. Een van de manieren om te evalueren, is te kijken wat er op het terrein mee gebeurt. Alles wat ik gevraagd heb, is om de instrumenten die we hebben, te gebruiken om te kijken wat er gebeurt, wat er misloopt en waarom dat misloopt. Het nieuwe digitale omgevingsloket is een mogelijk instrument waaruit we data kunnen halen.

Ik merk dat die vraag stellen blijkbaar al voldoende is om iedereen de gordijnen te jagen en op zijn paard te krijgen, want ik heb niet eens die vraag gesteld; het is de Vlaamse ombudsman die ze heeft gesteld, precies vanuit dezelfde vaststelling die ik doe, namelijk dat nogal wat Vlaamse burgers, of dat nu bouwheren, architecten, omwonenden, gemeentebesturen of provinciebesturen zijn, wie dan ook, problemen hebben – lang bestaande problemen – met de aanvaardbaarheid van regels rond ruimtelijke ordening en vergunningverlening. Het is een simpele vraag: kijken of we een nieuw instrument kunnen gebruiken om op een rationele, nuchtere en neutrale manier aan kwaliteitsanalyse te doen en te kijken hoe we het kunnen verbeteren. Die simpele vraag wekt in mijn ogen in deze commissie een hoop heel eigenaardige reacties op. Die komen in veel gevallen neer op: 'Laat ze maar doen, we zijn goed bezig, er zijn enkele dingen die vooruitgaan, en laat ons voor de rest gerust.' Het spijt mij, maar ik vind het probleem waar we mee kampen in Vlaanderen, zowel inzake de resultaten van de ruimtelijke ordening als het bestuur en de aanvaardbaarheid van de ruimtelijke ordening, groot genoeg om iedere kans die we hebben om de kwaliteit daarvan te verbeteren en te kijken wat de oorzaak is van de problemen, met twee handen aan te grijpen in plaats van te zeggen dat de bestuursrechtsscholen er wel hun plan mee zullen trekken en dat de gemeenten personeel aan het aanwerven zijn. Zo simpel zal het niet zijn. Ik wil hopen dat het helpt, en ik zal het onmiddellijk onderschrijven, maar het is op dit moment niet genoeg. Ik begrijp niet waarom een simpele suggestie van een ombudsman en een simpele vraag vanuit het parlement, tot dit soort reacties moet leiden.

Minister en collega's, ik denk dat het absoluut nog niet de laatste keer zal zijn dat we deze discussie voeren. Daar zijn we ons allemaal van bewust.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Piet De Bruyn aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het afvangen van wolhandkrabben
– 2165 (2019-2020)**

**VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de bestrijding van de Chinese wolhandkrab
– 2173 (2019-2020)**

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Voorzitter, minister, het klopt dat dit onderwerp mij en collega Tobback al een tijdje samenbrengt. Wij waren bij de eersten die de Eriocheir sinensis ter sprake hebben gebracht in de commissie. Mijn eerste – weliswaar schriftelijke – vraag dateert in elk geval al van 2013. Dat is al een hele tijd geleden. Toen leek het probleem nog enigszins beheersbaar, en wij koesterden nog de hoop dat door tijdig ingrijpen er toch nog een halt kon worden toegeroepen aan de algemene verspreiding van de Chinese wolhandkrab. Ondertussen weten we beter: dat is niet gelukt.

Ik ga geen al te grote waardeoordelen uitspreken over wat er in het verleden is gebeurd of had moeten gebeuren. Dat zou al te gemakkelijk zijn. Maar we stellen in elk geval vandaag vast dat de verspreiding van de Chinese wolhandkrab over heel Vlaanderen een feit is en dat bepaalde waterlopen echt wel kreunen onder de massale aanwezigheid van die invasieve exoot. Grobbendonk met de Kleine Nete is daar helaas een heel pijnlijk voorbeeld van.

Het is eigenlijk naar aanleiding van een rapport van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) van vorige week dat de Chinese wolhandkrab opnieuw in onze aandacht is gekropen. Met de proefval die daar is opgesteld zouden miljoenen – u hoort het goed, het gaat niet meer over honderden, duizenden, tienduizenden of honderdduizenden maar miljoenen – piepjonge wolhandkrabben worden afgevangen. Als dat niet gebeurt, zal de kost voor ons milieu aanzienlijk zijn. Het gaat om soorten die met heel veel genoeg nemen: planten, afval, afgezette viseieren, kleine visjes, amfibieën, enzovoort. Het zijn veelvraten die onze fauna en flora beschadigen.

Minister, acht u het nog enigszins realistisch om de plaag van de wolhandkrab afdoende te kunnen bestrijden? Ik hoop dat u goed nieuws hebt, maar iets in mij zegt dat het toch wel een genuanceerd antwoord zal zijn. Hoe wordt de proefopstelling die we in Grobbendonk hebben gezien geëvalueerd? Is een dergelijke opstelling voor herhaling vatbaar? Is daar voldoende budget voor beschikbaar want het kost wel wat om die vallen op te stellen om de wolhandkrab af te vangen en te vernietigen?

Het lijkt nu een beetje een verspilling van grondstoffen. In deze tijden, waarin we toch heel circulair proberen te denken, is dat vloeken in de kerk. Behalve ze vernietigen doen we daar dus niets mee. Is er echt geen piste denkbaar waarbij die massale hoeveelheid wolhandkrabben kunnen worden vernalen tot, voor mijn part, meststof, veevoer of iets anders? Zijn er geen mogelijkheden om een deel van de kost voor de bestrijding van de wolhandkrab op die manier te recupereren?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Zoals de heer De Bruyn opmerkte, zijn we hier al heel wat jaren mee bezig en worden we daar al lang mee geconfronteerd. Het gaat immers om een reëel probleem, ook in de regio van Aarschot en de Demer.

Op een punt wil ik de heer De Bruyn bijsturen. Ik heb in vroegere commissievergaderingen al eens recepten voor het bereiden van wolhandkrab gepresenteerd, die zijn in het verslag te vinden. Ik heb ze intussen aangevuld, dus als iemand geïnteresseerd is, kan ik de recepten voor gepeperde wolhandkrab met gember, geroosterde ajuin en kaneel bezorgen. Het schijnt ook aantrekkelijk te zijn met in rijstwyn geweekte bamboestaafjes. Er zijn dus andere opties dan ze te vermalen, mijnheer De Bruyn.

Ik heb hetzelfde rapport gelezen van de VMM dat het succes aankondigde van het systeem van de vallen. Op zich is dat zeer goed nieuws omdat het aantoonde dat deze plaag die uit China komt, bestrijdbaar is. Minder goed nieuws is dat we daar al jaren over aan het nadenken zijn. De schade voor de biodiversiteit en voor de oevers en waterkanten is in elk geval vrij groot. Dat betekent dat de kosten daarvoor op termijn ook uit de hand kunnen lopen wanneer we deze plaag niet bestrijden.

Het systeem van de vallen is positief getest. Biologen suggereren dan ook om deze ook te plaatsen op andere Vlaamse waterlopen die hiermee worden geconfronteerd. Er zijn intussen naar alle waarschijnlijkheid evenveel wolhandkrabben als Vlamingen in Vlaanderen. Als we die met vallen kunnen vangen aan het tempo van een miljoen of meer per jaar, dan moeten we dat systeem op bredere schaal toepassen. Minister, wordt dit overwogen en zo ja, binnen welk tijdsschema?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Beide collega's, die blijkbaar een lange voorgeschiedenis hebben met de Chinese wolhandkrab, ik wil jullie wel even meenemen – misschien dat sommige collega's het wel weten – naar hoe het leven van de Chinese wolhandkrab er uitziet.

Vooreerst wat geschiedenis misschien: de Chinese wolhandkrab is van oorsprong een soort afkomstig uit Oost-Azië. Via ballastwater in schepen kwamen een aantal exemplaren al vroeg in de 20e eeuw bij ons terecht. Door de slechte waterkwaliteit in de jaren 80 van de vorige eeuw verdwenen veel van de krabben opnieuw uit onze wateren. Sinds 2010 stijgt de populatie opnieuw fors dankzij de verbeterde waterkwaliteit van onze rivieren. Daarmee neemt de ecologische schade die de soort veroorzaakt in onze schonere waterlopen, helaas ook weer toe.

De Chinese wolhandkrab is in eerste instantie een krab van zoet water. Ze wordt in rivieren gevonden tot honderden kilometers landinwaarts. Voor de voortplanting zijn de dieren dan weer afhankelijk van zout water. Zij maken dan ook twee keer in hun leven de reis tussen hun zoetwaterverblijf en de zee.

Dieren die volwassen worden, bewegen zich in het najaar stroomafwaarts tot aan de monding van de rivier in de zee. Tijdens die beweging worden de dieren geslachtsrijp. De paring gebeurt in die gebieden, tijdens de winter. De mannetjes sterven dan. De vrouwtjes lossen de eitjes in de zee, en sterven dan ook. Voor Vlaanderen gebeurt dat vooral via de Schelde.

Jonge krabben worden dus in de zee geboren en zijn in het begin aan de zeestroming overgeleverd, zoals de rest van het plankton. Pas wanneer zij groot genoeg zijn en in een riviermonding terechtkomen, gaan zij zich stroomopwaarts bewegen. Die migratie gebeurt in het voorjaar. Als de dieren dan op een barrière stoten, zoals een sluis, kunnen ze het water uitkomen. Het is meestal dan pas dat de dieren zichtbaar worden voor ons.

Die achtergrond is belangrijk om te begrijpen dat we onmogelijk kunnen spreken van een lokale of zelfs maar een Vlaamse populatie. Doordat de voortplanting in de Noordzee gebeurt, is er hoogstens sprake van één grote West-Europese populatie. De ouders van de dieren die bij ons worden gevangen, kunnen net zo goed van

Nederland of Engeland afkomstig zijn. Daarom is het niet de bedoeling van de bestrijding om de Chinese wolhandkrab uit te roeien. Dat is immers onmogelijk.

Ten tweede laat die achtergrond toe om te begrijpen dat het wel zinvol is om met technieken zoals de krabbensleuf aan de slag te gaan. Doordat alle krabben in een stroomgebied als jonge krab over die sleuf moeten passeren, moet die krabbensleuf er op termijn toe leiden dat er geen enkele krab meer in het stroomgebied voorkomt. Dat is dus wat de theorie zegt, en zoals je in de aankondiging van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) kon lezen, lijkt dat in de praktijk ook aardig te lukken.

De soort – een invasieve exotische soort – uitroeien lijkt dus inderdaad onmogelijk vanwege haar grote verspreiding, de snelle voortplanting en haar migratiegedrag. De val waarvan sprake in de media is een pilootproject van de Vlaamse Milieumaatschappij dat tot doel heeft te bekijken of de impact op kwetsbare waterlopen – in dit geval de Kleine Nete en haar zijrivieren – beperkt kan worden.

Specifiek voor de heer Tobback: bestrijding kan dus maar effectief zijn op het niveau van een stroomgebied, en het moet dan ook goed worden onderzocht voor welke stroomgebieden die besteding nuttig is.

De besproken val, die als pilootproject ontwikkeld werd door de Vlaamse Milieumaatschappij, wordt nauwkeurig opgevolgd door onderzoekers van de Universiteit Antwerpen. De vangstresultaten overstijgen elke verwachting.

Verder onderzoek op de wolhandkrab is op dit moment aangewezen, gezien nog maar weinig geweten is over de ecologie van deze krabben in onze regio. Ook de effecten van de aanleg van deze krabbensleuf op de populatie krabben op de Kleine Nete en haar zijrivieren, zijn op dit moment nog niet duidelijk. We volgen op dit moment de vangsten verder op om te bekijken in welke mate deze val haar effect heeft op het voorkomen van krabben stroomopwaarts.

In parallel kijkt de VMM welke waterlopen prioritair voorzien kunnen worden van een krabbenval. Ook bij werken die aanleiding kunnen geven tot verbeterde toegang voor de wolhandkrab tot kwetsbare waterlopen neemt de VMM de aanleg van een krabbensleuf mee. Zo werd in 2019 in Wichelen een tweede val aangelegd waar krabben uit de Schelde het hinterland zouden kunnen intrekken.

Dit succesverhaal opschalen moet doordacht gebeuren en daar waar de ecologische meerwaarde het grootst is. Dan komen de zogenaamde speerpuntwaterlopen en de Europees beschermde beekhabitats als belangrijkste naar voren. De watervegetaties zijn in deze waterlopen belangrijk om de Europese doelen tijdig te halen. Hoe verder stroomafwaarts een sleuf geplaatst kan worden, hoe groter haar impact.

De heer De Bruyn vroeg of ik de intentie heb om meerdere vallen te plaatsen. De vangst overstijgt elke verwachting en het staat vast dat de Chinese wolhandkrab een impact heeft, maar verder onderzoek is nodig om te bepalen wat dit net betekent voor de ecologie van de waterloop. Op dit moment is er wegens de waterplantenproblematiek op de Grote Nete ook sterk de vraag om hier een krabbenval te zetten. Ik laat het aan collega Peeters over om hierover een beslissing te nemen. Verder is het nog niet opportuun om te beslissen over een verdere Vlaanderendekkende uitrol.

Welke criteria worden gehanteerd? Er is nog niet beslist of er vallen bij moeten komen. Het is voorlopig onduidelijk wat de impact van de wolhandkrab op het ecosysteem is en wat de impact is van de vallen op de populatie. Dweilen met de kraan open heeft ook weinig zin.

Als er vallen bijkomen zullen de ecologische kwetsbaarheid van het betrokken stroomgebied, de synergie met andere werken, de mogelijkheid tot een efficiënt beheer en de oppervlakte van het beschermde areaal mogelijke criteria zijn.

Dan komen de zogenaamde speerpuntwaterlopen en de Europees beschermde beekhabitats als belangrijkste naar voren. De watervegetaties zijn in deze waterlopen belangrijk om de EU-Natura2000-doelen tijdig te halen. Het lijkt aangewezen om de vallen zo ver mogelijk stroomafwaarts het stroomgebied te plaatsen, allicht vaak op een waterloop van de eerste categorie of een bevaarbare waterloop, om een zo groot mogelijk afstroomgebied te beschermen.

Uw vierde vraag: exotenbeheer levert een cruciale bijdrage aan het behalen van de goede ecologische toestand. Ik nam dit dan ook op in de beleidsnota. De kostprijs voor het beheer van één krabbenval wordt momenteel begroot op 10.000 euro per val per jaar. De huidige val en haar efficiëntie moet nog ten minste tot eind 2021 opgevolgd worden. Pas dan hebben we een zicht op het effect op de populatie krabben die in het najaar terugtrekt. Als deze evaluatie positief is, zal ik een verdere uitrol ondersteunen.

Uw vijfde vraag ging over de kost. Voorgaande jaren was er telkens veel interesse in de gevangen krabben vanuit de commerciële sector in binnen- en buitenland. Jammer genoeg is deze interesse er alleen voor grote krabben. De adulte krabben hebben hun leven doorgebracht in de waterloop en alle potentiële schade al aangericht. Op termijn verwachten we ook dat de stroomafwaartse najaarstrek van adulte krabben verdwijnt. Dit kan daardoor geen duurzame bron van inkomsten zijn en past dus niet in een terugverdienmodel. De val richt zich specifiek op het onderscheppen van jonge krabben die stroomopwaarts trekken in het voorjaar. Er is geen commercieel interessante piste voor deze kleine krabben.

De VMM onderzocht vorig jaar in overleg met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) de mogelijkheden voor vermarkting of hoogwaardige verwerking. Geen van de onderzochte pistes, waaronder al deze die u aanhaalt, was haalbaar.

Los van bovenstaande praktische problemen, is het commercieel gebruik van de Chinese wolhandkrab in principe verboden. Dat volgt uit de Europese wetgeving rond invasieve, uitheemse soorten. Het is immers riskant om invasieve soorten een marktwaarde te geven, omdat de ervaring leert dat dit de problematiek vaak aanwakkert in plaats van verhelpt. Er ontstaat dan namelijk het risico van ont-snapping of illegale kweek. Bestrijding moet altijd het doel blijven.

Nederland kent wel een commerciële vangst van de wolhandkrab met fuiken. Naar onze ervaring hebben fuiken als bestrijdingsmechanisme weinig effect en zijn ze niet selectief tegen wolhandkrab in te zetten, waardoor er ook tal van wel gewenste soorten in de fuiken terechtkomen.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Dank u wel, minister, voor dit uitgebreide antwoord. U bevestigt helaas wat ik al wat vreesde, namelijk dat er geen sprake meer kan zijn van het laten verdwijnen van de wolhandkrab uit onze regio. Ik begrijp ook dat dat te maken heeft met het feit dat zo'n beest uiteraard niet kijkt naar regiogrenzen of landgrenzen. Het is een Europees fenomeen, dat wellicht ook op dat niveau aangepakt moet worden of in ieder geval in verschillende landen op een even doel-treffende manier zou moeten worden aangepakt.

Ik wil hier toch de VMM wel feliciteren, want ik begrijp uit uw antwoord dat de sleufval, die in de Kleine Nete werd ingezet, echt pionierswerk is, ontwikkeld en beheerd door de VMM. Ik denk dat de VMM daarvoor een pluim verdient, want de effectiviteit is in mijn ogen toch bewezen. Ik ben gaan kijken op de website van de gemeente Grobbendonk en de foto's van de gevangen hoeveelheden zijn werkelijk spectaculair. Wie het nog nooit gezien zou hebben, kan ik die website van de gemeente Grobbendonk van harte aanbevelen.

Ik heb ook gezien dat er verder onderzoek wordt uitgevoerd, dat krabben gemarkeerd worden en opnieuw vrijgelaten, zoals u al zei, in de hoop meer info te verzamelen over de effectieve impact op de biodiversiteit, op de fauna en flora. Ik kijk in elk geval uit naar het resultaat van het wetenschappelijk onderzoek hierover.

Ik ben een beetje teleurgesteld – ik neem het u zeker niet persoonlijk kwalijk – dat er blijkbaar geen terugverdienmodel is, op basis van die miljoenen gevangen jonge krabben. Er is blijkbaar wel een zwarte markt – en ik kijk dan naar collega Tobback – die uiteraard verboden is. Er blijken wel mogelijkheden te bestaan om volwassen krabben aan te wenden voor culinair genot. In ieder geval, minister, denk ik dat u terecht hebt aangegeven dat daar het antwoord niet ligt op deze problematiek, want die beesten hebben al een hele loopbaan doorlopen en hebben al de schade aangericht die ze kunnen aanrichten. Wat mij betreft, blijft het nog te hopen dat er wie weet een onverwachte oplossing uit de lucht komt vallen. We zullen nog wel zien.

In elk geval: veel bijkomende vragen heb ik niet. Ik wil de minister oproepen om in ieder geval de wetenschappers hun werk te laten doen. Ik hoop dat we, door het bijkomend inzicht dat op die manier verworven wordt, meer doeltreffend kunnen inzetten op het bestrijden van de handwolkrab, wellicht met de sleufval die nu door de VMM is ontwikkeld, misschien ook nog op andere manieren.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Eerst en vooral detecteer ik toch een zekere interesse bij collega De Bruyn voor die recepten. Ik ben blij dat er eindelijk iemand bijt. Ik stel voor dat we samen afspreken om discreet te gaan stropen, collega De Bruyn. We moeten niet ver gaan om een paar volwassen exemplaren te vinden, vrees ik. We houden dat dan wel onder ons.

Minister, wat uw antwoord betreft, kan ik me aansluiten bij de evaluatie van collega De Bruyn. Ik denk dat het antwoord volledig en zeer illustratief is. Ik ben het ook wel eens met het idee dat helemaal uitroeien, voor zover dat al de bedoeling zou zijn, niet nodig en niet mogelijk is. Ik denk dat die sleufvallen wel degelijk aantonen dat er een piste is om de schade maximaal te beperken en zo bovendien die krabben op het juiste moment aan te pakken, namelijk wanneer ze jong zijn en de rivier opgaan.

Ik wil dus toch een pleidooi houden om, zowel voor de bescherming van de biodiversiteit en de economie, als voor het vermijden van fysieke schade aan waterlopen, dit systeem verder uit te rollen. Ik ben wel benieuwd om finaal, wanneer de criteria over waar en wanneer die vallen gebruikt kunnen worden duidelijk zijn en de timing duidelijk is, daar in het parlement wat toelichting en uitleg bij te krijgen, ook voor de verschillende gemeentebesturen. Ieder jaar ontstaat er op sommige plaatsen namelijk discussie op het moment van de trek, omdat daar dan letterlijk tienduizenden krabben tegelijk het jaagpad oversteken.

Ik denk dat het dus wel belangrijk is dat we mensen kunnen informeren over de criteria, over waar en op welke manier die krabben worden tegengehouden, en vanaf wanneer dat breder uitgerold kan worden.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Collega's, we hebben het nu over de wolhandkrab, maar er zijn uiteraard meerdere invasieve soorten die spijtig genoeg de overhand krijgen. Moet ik daaruit concluderen dat we hier allemaal fijnere diertjes hebben?

Als we het hebben over de wolhandkrab, dan kunnen we het ook hebben over de brulkikker, over de otter, over Canadese ganzen. Het is goed dat de VMM zo'n

methode gevonden heeft om de massale uitbreiding tegen te gaan. Maar er zijn ook soorten die zelfs beschermd worden. Zo zorgt de Canadese gans op bepaalde plekken zelfs voor overbemesting. Het is misschien eens goed dat de verschillende Vlaamse instellingen die daarmee te maken hebben, een oplijsting maken van alle soorten die van elders gekomen zijn en te talrijk en te vraatzuchtig zijn en de eigen populatie en ecologische systeem in gevaar brengen, zodat we daar een zicht op krijgen. Die instellingen kunnen misschien hun ideeën geven over de bestrijding daarvan.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil me graag kort aansluiten bij deze vragen over het belang van de bestrijding van de Chinese wolhandkrab. Ik had op een gegeven moment de indruk dat collega De Bruyn eraan dacht om ze zelf te beginnen kweken als nieuwe economische uitdaging.

Minister, ik heb goed gehoord dat het belangrijk is dat u verder voluntaristisch durft blijven inzetten op de bestrijding van die Chinese wolhandkrab. Het feit dat we ze niet volledig zouden kunnen uitroeien, mag de aandacht ervoor op geen enkele manier doen verzwakken of ons de moed niet in de schoenen laten zakken. Want het is een beestje dat zich inderdaad massaal uitbreidt en zich gigantisch voortplant. Met andere woorden: het indijken tot een veel kleinere populatie is echt wel noodzakelijk om het beheersbaar te houden. Als we zien welke impact dit heeft op onze biodiversiteit en de planten in de waterlopen – met andere woorden ook op de waterkwaliteit – en op de waterinfrastructuur, dan hangt daar een ongehoorlijk kostenplaatje aan vast om dat onder controle te houden. Met andere woorden: een val van 10.000 euro moet in het juiste perspectief gezien worden en mag niemand ervan weerhouden om hierin te investeren.

Ik begrijp dat u zegt dat er verschillende waterloopbeheerders en ook andere ministers bij betrokken zijn. Ook de lokale besturen spelen hierbij een rol. Kunt u bij uw collega-ministers maar ook bij de lokale besturen de nodige sensibilisering aan de dag blijven leggen om hen mee te krijgen in het verhaal van de bestrijding van de wolhandkrab?

De Chinese wolhandkrab kent inderdaad, evenmin als andere invasieve soorten, grenzen. Een internationale aanpak lijkt dus belangrijk. Wat is uw ervaring op dat vlak? Plant u daarover verder overleg? We hebben nu innovatieve technieken en investeren daarin. Ook andere landen kijken daar zeker naar. Hoe ziet u die samenwerking of ervaring? Wilt u daar verder op inzetten?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ja, er is heel veel gezegd, collega's, en ik ga met de meeste dingen akkoord.

Wat het internationaal overleg betreft, dat moet ik bekijken, daar kan ik nu nog niet op antwoorden.

Ik ben het met de meeste zaken eens, maar er is wel één element dat ik wil rechtzetten. Mijnheer Pieters, voor alle duidelijkheid: de otter is een inheemse soort. Dat wil ik toch wel even rechtzetten.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Ik wou eigenlijk zeggen dat mevrouw Schauvliege al de hele tijd het woord probeert te vragen. Wat mij betreft, mag zij er uiteraard nog tussen, maar ik laat het aan uw wijsheid over om dat praktisch te regelen, voorzitter.

De voorzitter: Ik zal nog even het woord geven aan collega Schauvliege.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik heb eigenlijk een heel korte opmerking. We hebben het hier vandaag over de wolhandkrab, maar ik sluit mij wel aan bij de vraag van collega Pieters – dat gebeurt niet veel, maar in dezen wel – dat het interessant zou zijn om eens een overzicht te krijgen van wat er op het vlak van het exoten-beleid, dat een van de pijlers van ons biodiversiteitsbeleid is, allemaal gebeurt in Vlaanderen en vooral van welke overheid wat doet. Het heeft niet zo heel veel zin om hier als Vlaamse overheid heel sterk op in te zetten, als de lokale besturen niet mee zijn en omgekeerd. Ik denk dat daar nog een hele uitdaging ligt en dat er nog veel werk op de plank ligt om beter samen te werken. Vandaag is het de wolhandkrab, maar we kunnen alle commissievergaderingen vullen met een of ander exotisch diertje of plantje waar we heel actief mee bezig moeten zijn om onze biodiversiteit op peil te houden.

Mijn vraag is eigenlijk of we daar niet beter een diepgaand gesprek over zouden houden en of we een overzicht zouden kunnen krijgen van wat er allemaal precies gebeurt.

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Het verleden maakt duidelijk dat niet alleen de Chinese wolhandkrab een onderwerp is binnen deze commissie, want we hebben het al regelmatig gehad over invasieve soorten, hetzij planten hetzij beesten, gaande van de halsbandparkiet over de Japanse reuzenbalsemien tot weet ik veel wat nog allemaal. Ik volg de redenering dat het zinvol zou zijn om in de commissie eens tijd uit te trekken voor het bredere beleid rond invasieve soorten. Ik wil de collega's ook uitnodigen om het parlementaire werk dat daarrond gebeurd is, er eens op na te lezen, want daar zijn wel al heel wat vragen over gesteld en discussies rond gehouden. Op sommige punten is zelfs een consensus bereikt. Laat dat een uitgangspunt zijn om er tijdens een latere zitting uitgebreider op terug te komen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Ik sluit mij aan bij collega De Bruyn. Ik denk dat er rond invasieve soorten inderdaad al zeer veel informatie bestaat en ook beleid gevoerd wordt. Het kan zeker geen kwaad om in het licht van zaken die ik eerder tijdens deze zitting al gezegd heb, constant te evolueren waar we staan en wat we doen. Ik sluit mij daar zeker bij aan. Dat zou ook diegenen helpen die blijkbaar het verschil tussen autochtone en allochtone soorten niet meer kennen. Maar dat is voer voor een andere discussie.

De voorzitter: Wordt vervolgd.

De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Perdaens aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de dreigende toename van wegwerpplastic in coronatijden – 2166 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Wegwerpplastic is iets helemaal anders dan de Chinese wolhandkrab en onze otters, maar minstens even belangrijk, denk ik.

Minister, u werkt aan de vermindering van wegwerpplastic, onder meer met de uitrol van het sectoraal verpakkingsplan. Zoals op zoveel andere vlakken, heeft de coronacrisis ook hier een impact, want het lijkt erop dat mensen anders gaan

consumeren en dat er ook meer wegwerpplastic wordt gebruikt. Enkele weken geleden hadden we het daar al over in deze commissie en gaf u aan, minister, dat er een stijging van wegwerpplastic bij huishoudens dreigde. In het VRT-middag-journaal van 5 mei gaf een filiaalmanager van Colruyt aan dat nogal wat klanten hun aankopen van niet-voorverpakte groenten en fruit vervangen door verpakte artikelen, omdat ze bang zijn om het virus op te lopen als ze niet-verpakte artikelen vastnemen.

Enige nuancering is hier op zijn plaats. Professor Pierre Van Damme, vaccinoloog aan de Universiteit Antwerpen, bevestigde al dat er geen risico is om de ziekte over te dragen via niet-voorverpakte voedingswaren. Hij gaf aan dat, als het virus al op niet-verpakte groenten of fruit aanwezig zou zijn, het in zo'n kleine hoeveelheid is, dat het geen kwaad kan. Bovendien zou die kleine hoeveelheid, mocht ze aanwezig zijn, niet lang kunnen overleven op onverpakt materiaal. Desalniettemin zien we dus dat mensen ander koopgedrag vertonen.

In vorige jaren was er reeds de campagne 'Mei plasticvrij'. Nu dit jaar de trend van de hoeveelheid wegwerpplastic in de omgekeerde richting lijkt te evolueren, is het volgens mij extra belangrijk om te focussen op de kleine zaken die de mensen zelf kunnen doen om de plasticberg niet te vergroten.

Wilt u mee uw schouders zetten om de mensen te informeren dat niet-verpakt voedsel geen extra risico op covid inhoudt? Goede communicatie is in dezen zeer belangrijk.

Zult u de retailsector in herinnering brengen dat de doelen uit het verpakkingsplan onverminderd blijven gelden, ook tijdens deze crisis en zeker ook erna, en een retour naar meer plastic verpakkingen in de winkels ten gevolge van smetvrees niet aan de orde kan zijn?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Mevrouw Perdaens, het is inderdaad zo dat ons beleid erop gericht is om eenmalig gebruik van kunststoffen af te bouwen en in te zetten op alternatieven. In het Uitvoeringsplan Kunststoffen zijn verschillende acties opgenomen om de toepassing en het gebruik van bepaalde eenmalige kunststof voorwerpen of verpakkingen te ontmoedigen of niet meer toe te laten.

U verwees naar het advies van professor Pierre Van Damme. We zullen ook vanuit de overheid uiteraard zoveel mogelijk communiceren in lijn met het advies van de specialisten. Ik wil even van de gelegenheid gebruik maken om u te wijzen op de roadmap 'Voedingsverpakking van de toekomst', die samen met de sector opgesteld werd en momenteel ook uitgerold wordt. Daarin zitten drie belangrijke onderzoeksaspecten vervat.

Wat uw tweede vraag betreft: de doelstellingen opgenomen in het verpakkingsplan blijven gelden. Ook de bepalingen uit het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA) rond bijvoorbeeld plastic zakjes, bakers en cateringmateriaal blijven vanzelfsprekend van toepassing. Ik krijg regelmatig vragen om in deze coronatijden minder in te zetten op herbruikbare verpakkingen en terug over te schakelen ... *(Het geluid van minister Zuhal Demir valt weg. Opmerkingen van de voorzitter)*

Ik zal het antwoord op de tweede vraag herhalen. De doelstellingen blijven zoals we ze hebben opgenomen in het verpakkingsplan. We krijgen natuurlijk wel vragen om in deze coronatijden minder in te zetten op herbruikbare verpakkingen. Ik ben daar geen voorstander van, ik ga dat ook niet doen. Ik zie ook niet het verband met het coronavirus. De stappen die we hebben gezet richting herbruikbare zakken in de retail, blijven we gewoon verderzetten.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoord. De stijging van de verkoop van goederen verpakt in wegwerpplastics brengt ook onze recyclagesector in de problemen. Vorige week nog luidden de professoren De Meester en Ragaert de alarmbel. Door de daling van de olieprijsen, wat goed is voor ieders mazouttank, zou het verse plastic wel zoveel goedkoper zijn dat het moeilijker lijkt te worden voor plasticverwerkingsbedrijven in Vlaanderen om van hun eindproduct af te raken. Ons recyclagesysteem waarin we, zoals bij de recyclage van papier en karton, heel wat expertise hebben opgebouwd, zou op die manier mogelijk in het gedrang komen. Minister, bent u op de hoogte van deze problematiek? Worden er in dat kader stappen ondernomen? Onder andere het recyclagebedrijf Van Werven gaf al aan minder ploegen aan het werk te hebben omdat ze niet af geraken van hun gerecycleerd materiaal. Is dit een trend die zich doorzet doorheen de sector? Doordat deze bedrijven niet van hun gerecycleerd materiaal af geraken, riskeren we dat men opnieuw zal neigen naar een stijging van de verbranding van afval of het exporteren van ons afval naar het buitenland om toch van dat ingezameld plastic af te raken. Op welke manier zullen we ervoor zorgen dat we een soort van lokale circulaire economie ondersteunen?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik wil me aansluiten bij de vraag van collega Perdaens. We hebben inderdaad allemaal gelezen wat er afgelopen vrijdag in De Standaard stond. Er werd heel duidelijk aangegeven dat door de dalende olieprijsen de grondstof voor het 'virgin' plastic veel goedkoper is dan het gerecycleerd materiaal waardoor de sector met grote problemen te kampen heeft en het gebruik van dat gerecycleerd materiaal op de helling komt te staan.

In dat artikel werden ook tal van oplossingen gesuggereerd, onder andere het bevorderen van de gerecycleerde grondstof ten opzichte van het 'virgin' materiaal. Er werd verwezen naar allerlei heffingen die vers materiaal duurder zouden maken dan gerecycleerd materiaal. Bijvoorbeeld Italië zou 450 euro per ton opleggen waardoor de prijs van de grondstof duurder komt te liggen. Ook het Verenigd Koninkrijk doet dergelijke zaken. Mijn vraag is dan ook of u nieuwe maatregelen overweegt, of een verfijning van de wetgeving met heffingen en strengere normering, zodat de recyclagesector gestimuleerd wordt in het gebruik van gerecycleerd materiaal ten opzichte van het 'virgin' materiaal. Hebt u hierover overleg met de regionale collega's, de bevoegde federale minister, uw Europese collega's en/of de recyclagesector zelf? Hoe kunnen we dat probleem aanpakken? Zijn er al stappen gezet om te zorgen dat we die gerecycleerde grondstoffen kunnen gebruiken in plaats van de nieuwe grondstoffen?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil kort aansluiten bij deze vraag, omdat iedereen bezorgd is. Op welke manier gaan we omgaan met plastic en met de doelstellingen die we in het verpakkingsplan hebben opgenomen? Het is heel duidelijk dat iedereen die doelstellingen wil vasthouden. Het is belangrijk dat we dat vooropstellen. Minister, ik heb van u begrepen dat die doelstellingen niet dadelijk bedreigd worden. Dat is al heel belangrijk en dat stemt ons zeker positief.

Omgekeerd en genuanceerd stel ik mij dan wel de volgende vraag. In heel het kader van hygiënemaatregelen en extra beschermingsmateriaal en zo meer, wordt soms wel eens verwezen naar het gebruik van bepaalde plastics of afgeleiden om daarop in te kunnen zetten. Ik weet niet wat voor soorten vragen u krijgt van afwijkingen, maar op welke basis worden afwijkingen effectief gemaakt? Zijn er specifiek vanuit volksgezondheidsoverwegingen, op advies van virologen en dergelijke meer, dergelijke vragen? Zijn die gefundeerd of hoe wordt die afweging

precies gemaakt zodat we zeker op dat vlak geen problemen creëren? Het behalen van de doelstellingen is voor ons de prioriteit. Misschien zijn er een aantal verschuivingen. Hoe gaan we in het kader van de volksgezondheid om met vragen die gemotiveerd zijn? Hoe wordt de afweging gedaan voor het wel of niet toekennen?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Ik wil me in de eerste plaats bij de vraag van mevrouw Schauvliege aansluiten. Er zijn natuurlijk twee aspecten. De eerste vraag is of we vandaag om hygiënische redenen meer een beroep moeten doen op plastic en of er alternatieven zijn. Ik denk dat het logisch is dat we dat op een rationele, nuchtere manier bekijken in de huidige omstandigheden. Anderzijds is er de vraag welk soort plastics we gebruiken, toelaten en promoten op de markt, en in het bijzonder voor gerecycleerde plastics. Dat is een vraag die er voor een stuk los van staat. Is het heel concreet, wanneer we het bijvoorbeeld hebben over het promoten van gerecycleerd plastic of het ontmoedigen van virgin plastic, niet mogelijk om in functie van de olieprijs een soort van cliquetsysteem in te stellen waarbij we maken dat te allen tijde het gerecycleerd plastic financieel en op de markt competitief is met virgin plastic? Dat betekent dat een eventuele heffing stijgt wanneer de olieprijs daalt en vice versa. Zo blijft de markt in evenwicht en promoten we de gewenste producten in het nadeel van de ongewenste.

Minister Zuhal Demir: Ik heb op verschillende niveaus overleg, zowel binnen de Vlaamse Regering alsook met andere gewesten, op federaal vlak en zeker met Europa. Europa stimuleert ook heel die circulariteit en kijkt ook naar Vlaanderen. Dat loopt.

De vraag wat betreft de doelstellingen: we hebben nog altijd de doelstellingen en de erkenning van Fost Plus, dat bijvoorbeeld voor pet gerecycleerd materiaal gebruikt moet worden. Een aantal frisdrankproducenten heeft zelf vaste engagements rond het gebruik van 'recycalaat' in hun flessen. Daardoor blijft de vraag naar gerecycleerd pet constant, ongeacht de prijs.

De vraag naar gerecycleerde kunststoffen is inderdaad, zoals ik in mijn antwoord heb gesteld, zeer laag. Ons kunststoffenplan voorziet ook in verder onderzoek naar andere toepassingen waarbij het gebruik van kunststofrecycalaat kan worden bevorderd. We willen dat verankeren in onze wetgeving. Een goed voorbeeld daarvan is de bouwsector, we verwachten daar in het najaar resultaten van.

Bij openbare aanbestedingen zouden producten die een bepaald gehalte aan recycalaat bevatten, kunnen worden bevoordeeld. Ook de Vlaamse chemie- en kunststofverwerkende nijverheid kan meehelpen om de afzet van kunststofrecycalaat aan te zwengelen. Zij hebben daar ook de knowhow voor.

Ook fiscale instrumenten kunnen de afzet bevorderen en worden dan ook niet bij voorbaat uitgesloten maar dat zal wellicht samen met de federale overheid gebeuren, rekening houdend met de bevoegdheden ter zake.

Tot slot is er ook een voorstel van een Europese taks.

Mevrouw Rombouts, er zijn momenteel geen vragen ingediend die gemotiveerd zijn vanuit de volksgezondheid en met argumenten gestaafd zoals door virologen.

Mijnheer Tobback, zonder erop vooruit te lopen, zal ik uw voorstel met betrekking tot het cliquetsysteem eens onder de loep nemen.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Ik ben enorm verheugd, enerzijds dat er niet wordt teruggegaan naar de planning inzake

onze wegwerpplastics, en anderzijds dat er op Europees vlak wordt gewerkt aan extra afspraken voor plasticrecyclaat.

De collega stelde voor om lokale of regionale heffingen in te voeren maar aangezien de mogelijkheden voor buitenlandse export groot zijn, zou het in ons voordeel zijn om dat grootschaliger aan te pakken en dus voor een Europese aanpak te gaan. Ik kijk alvast uit naar de volgende stappen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de lekkage van plastic nurdles in de zee – 2176 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Eind april raakte via de nationale omroep van Noorwegen (NRK) bekend dat er een grootschalig lek was van een container met polypropeen nurdles van de rederij Sea-Cargo. De producent van deze nurdles is INEOS. Het gaat om een grootschalige vervuiling nabij de Oslofjorden. Op meer dan 250 locaties aan de Noorse kust zijn er plastic nurdles teruggevonden. Er is al sinds midden maart sprake van deze vervuiling. Men is nu volop bezig te achterhalen wat de herkomst is van die nurdles.

Momenteel lopen er gesprekken tussen de rederij, de autoriteiten en de verzekeringsmaatschappijen over wie de opruimkost zal betalen. Er zijn al opruimacties bezig maar het opruimen is niet evident door de minieme grootte van die nurdles en omdat ze zich vermengen met ander materiaal in zee. Eenmaal in het water trekken nurdles, naast hun eigen ftalaten verschillende waterborn chemicals aan, met vervuiling van het zeewater tot gevolg. Ook de dieren eten die nurdles op die in hun maag blijven zitten. Zij denken onterecht dat ze geen honger hebben en sterven een pijnlijke hongerdood. Dit is dan ook een groot probleem.

Het probleem beperkt zich niet tot Noorwegen. Verschillende groepen hebben ook stalen genomen bij de haven van Antwerpen: ook bij ons zien wij de vervuiling van miljarden van die plastic bolletjes.

Wij hebben u daar een aantal weken geleden al over geïnterpelleerd. U beloofde toen dat de plasticproducenten verantwoordelijk gesteld zullen worden voor de vervuiling. U zou de problematiek onder andere bespreken op het Industrieforum. Mijn vraag is dan ook heel eenvoudig: wat zijn de afspraken die daar toen gemaakt zijn en welke garanties hebt u gekregen?

U hebt toen ook gezegd dat u gesprekken met de chemiesector en het Havenbedrijf zou aangaan inzake die problematiek. Mijn vraag is daar: hebt u bijkomende engagementen gekregen van de betrokken partijen? Dezelfde vraag voor de uitwerking van de Green Deal met de sector: welke resultaten zijn er intussen geboekt?

In uw antwoord op 11 maart beloofde u ook extra controles door de afdeling handhaving. Hoever staat u daarmee? Werden er ondertussen nog bedrijven verantwoordelijk gesteld en werd een eventuele schadevergoeding door de vervuilers betaald?

Het gaat hier over een problematiek die natuurlijk niet stopt aan de grenzen. We zien hier nu die vervuiling in Noorwegen, die ook onze wateren zal bereiken. Wordt er ook gewerkt aan een Europese aanpak om die vervuilers te responsabiliseren?

Zorgde de ramp die nu in Noorwegen gebeurd is voor een versnelling in die Europese engagementen?

De VMM was ook bezig met een onderzoek over de verspreiding, de effecten en de risico's van microplastics in de Vlaamse oppervlaktewateren. Op het moment van de vraagstelling, 11 maart, waren de resultaten daarvan nog niet bekend. Zijn deze nu wel al bekend en zo ja, wat zijn de bevindingen? Hebt u ondertussen een overleg gehad met uw collega-minister over de effecten op de gezondheid? Dat had u immers op 11 maart ook meegegeven. Als dat gebeurd is, wat zijn de resultaten daarvan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Op uw eerste vraag moet ik u antwoorden dat het Industrieforum, dat normaal gepland was op 13 maart, helaas niet is doorgegaan door het coronavirus. Dat is op de dag zelf uitgesteld geworden, het heeft dus nog niet plaatsgevonden. Er zal een nieuwe datum voor overeengekomen moeten worden.

Uw tweede vraag: zoals ik inderdaad in mijn antwoord op 11 maart aangegeven heb, hebben de haven van Antwerpen en de bedrijven een engagement opgenomen in het kader van 'Operation Clean Sweep'.

Ik wil benadrukken dat het welslagen van een dergelijke operatie een verantwoordelijkheid is van de hele keten: de polymeerproducenten, het Havenbedrijf, de logistieke sector en de transporteurs. Al deze actoren werken samen in het Zero Pellet Loss Platform in het havengebied. De betrokken partijen hebben ons geïnformeerd dat het afgelopen half jaar ook meer en meer transporteurs zich hebben aangesloten bij dit platform. De producenten en logistieke operatoren in het havengebied hebben reeds verschillende initiatieven genomen, in lijn met hun genomen engagement. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld de installatie van filtersystemen op afwateringen, afbakeningen in de laad- en loszones om te vermijden dat korrels in het milieu terechtkomen, het opleiden van personeel, het incorporeren van vereisten om pelletverlies te voorkomen in de overeenkomsten met logistieke partners. Kunststofkorrels die op de sites worden opgeruimd, worden ingezameld en gerecycled.

Daarenboven hebben de leden van het Zero Pellet Loss Platform – zoals ik vorige keer reeds aangaf – zich er eind vorig jaar toe geëngageerd om bijkomend in te zetten op preventie, met sterke nadruk op sensibilisering van de transporteurs, de inspectie en reiniging van vrachtwagens, tot het opruimen van de korrels die worden gevonden en tot het uitwerken van een gebruiksvriendelijk platform om korrels te melden, zodat iedereen die korrels vindt, dat kan doorgeven en ze opgeruimd kunnen worden.

Ondertussen is er een akkoord met het Havenbedrijf en de betrokken bedrijven in het havengebied over bijkomende opruimacties en de financiering ervan. De eerste bijkomende opruiming is ondertussen opgestart.

Het eerder meegedeelde antwoord is nog steeds actueel, namelijk dat de Omgevingsinspectie van de afdeling Handhaving tijdens haar routinecontroles bij plasticproducenten en overslagbedrijven van afval, die ingedeeld zijn in klasse 1, ook het aspect van orde en netheid meeneemt en non-conformiteiten hieromtrent afhandelt door middel van aanmaningen en/of processen-verbaal. Sinds uw vorige vraag zijn er, mede wegens de geldende beperkingen ten gevolge van het coronavirus, tot nu toe geen verdere specifieke terreincontroles in dit kader uitgevoerd. Er zijn sinds uw vorige vraag dan ook geen bedrijven extra verantwoordelijk gesteld, noch schadevergoedingen betaald. Dit neemt echter niet weg dat de eerder meegedeelde intentie om deze controles in de toekomst op te drijven onverminderd overeind blijft, en met de versoepeling van de coronamaatregelen zal ik ook de

opdracht geven aan de dienst Omgeving om de afdeling Handhaving asap te laten beginnen met de routinecontroles bij de plasticproducenten en de overslag-bedrijven.

Wat uw vierde vraag over de milieuramp in Noorwegen betreft: het Regionaal Actieplan Marien Zwerfvuil van de OSPAR-Commissie (verdragen van Oslo en Parijs) bevat 55 acties die gericht zijn op het verminderen van de hoeveelheid zwerfvuil op het land en in de zee. Actie 52 heeft tot doel het verlies aan pellets in het milieu tot nul te herleiden. Momenteel wordt binnen OSPAR concrete invulling gegeven aan deze actie 52 door het aannemen van een aanbeveling voor de verdragsluitende staten. Deze aanbeveling zal wellicht dit jaar formeel aangenomen worden.

Zowel deze Europese kunststoffenstrategie als het in maart van dit jaar door de Europese Commissie aangekondigde Actieplan Circulaire Economie zijn acties opgenomen voor het aanpakken van de problematiek van microplastics en pellets in het bijzonder. De Commissie mikt op 2021 voor het lanceren van concrete voorstellen.

Wat uw vijfde vraag betreft: zoals ik ook op 11 maart had aangegeven, was de initiële planning hiervoor vierde kwartaal 2020. Wegens de coronacrisis zijn zowel de bemonsteringen als de analyses vanaf midden maart tijdelijk opgeschort moeten worden, zodoende zal de studie enkele maanden vertraging oplopen. Naar verwachting zal deze afgerond worden begin 2021.

Tot slot: was er ondertussen overleg met mijn collega-minister? Gelet op de coronacrisis die zowel binnen de bevoegdheden van de collega-minister als bij mij een aantal scherpe prioriteiten heeft gesteld, heeft dit overleg nog niet kunnen plaatsvinden.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik heb er natuurlijk wel begrip voor dat de coronacrisis een aantal werkzaamheden vertraagd heeft, dat is evident, maar dat betekent niet dat het verlies aan nurdles in onze wateren rustig kan voortgaan. Ik denk dat we toch goed indachtig moeten zijn dat het niet is omdat we met een heel groot wereldprobleem zitten op vlak van onze gezondheid, dat het oké is dat intussen de vervuiling blijft voortgaan. Ik wil toch wel aandringen, nu de maatregelen versoepelen, om de draad weer op te nemen en daar degelijk werk van te maken.

Er zijn heel wat acties aangekondigd, er is overleg aangekondigd, er zijn ook beloftes gemaakt, begrijp ik. Ik wou echter vooral informeren naar aanleiding van de ramp in Noorwegen: heeft het feit dat dat gebeurt en men daar nu versneld tot opruimacties is overgegaan, een impact op de manier waarop wij naar deze problematiek kijken en kan dat een soort voorbeeld zijn van hoe we ermee aan de slag kunnen gaan en er inspiratie uit kunnen halen, om die problematiek ter harte te nemen en versneld op te lossen? Alle opruimacties die nu gebeuren langs onze wateren tonen dat die problematiek toch wel zeer ernstig is.

We worden er allemaal mee geconfronteerd, in de haven maar ook buiten de haven, in onze waterlopen en aan onze kust. Mijn vraag is dus de volgende. Heeft dat een katalyserend effect teweeggebracht? Kan dat een katalyserend effect teweegbrengen zodat we dat nog beter kunnen aanpakken en zo snel mogelijk van die nurdles af zijn?

Kunnen we eventueel ook het vervoer van die nurdles bekijken? De lekkage in die containers is namelijk niet tegen te houden. Er moeten toch wel andere manieren zijn om die te vervoeren zodat er geen lekkage is?

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord, van aan de Noordzee.

Steve Vandenberghe (sp.a): Ik zit inderdaad aan de Noordzee. Minister, collega's, de mensen die pas in het parlement zitten, weten dat misschien niet zo goed, maar wij hebben tijdens de vorige legislatuur een aantal resoluties ingediend, over alle democratische partijgrenzen heen, onder andere over die microplastics. Voormalig minister Schauvliege heeft toen beloofd dat structureel in handen te nemen en daar een aantal zaken aan te koppelen. We hebben daar ondertussen echter bijzonder weinig van gehoord. Uiteraard is dat geen verwijt aan uw adres, minister, want u bent nieuw als milieuminister. Ik wil u toch vragen om die resolutie opnieuw ter harte te nemen, want daar staan heel wat concrete acties in, heel wat concrete aanbevelingen, onderbouwd door professoren als Colin Janssen, die daar voor diverse universiteiten onderzoek naar deed. Hij deed een aantal heel concrete aanbevelingen over hoe u de problematiek van de microplastics structureel kunt aanpakken.

Ik ga niet opnieuw de hele evolutie schetsen maar zal me beperken tot een tweetal voorbeelden. Ten eerste: onze waterzuiveringsinstallaties houden de microplastics eigenlijk maar voor twee derde tegen. In Nederland en Duitsland gebeurt dat voor meer dan 80 procent. Ten tweede: het is toch ook de taak van de overheid om, samen met Europa, maar ook in eigen land, te kijken hoe een goede aanzet gegeven kan worden om de microplastics via productnormering zoveel mogelijk uit de producten te halen als er alternatieven voorhanden zijn. Ik denk aan de cosmetica, aan schoonmaakproducten, tandpasta en dergelijke. Dat zijn twee concrete voorbeelden die in de resolutie staan. Er zijn nog heel wat andere zaken.

Minister, bent u bereid om dit te bekijken, om daarmee aan de slag te gaan? Ik hoop dat u hier wat meer resultaat kunt boeken dan uw voorganger, want daar bleef het bij luisteren naar onze woorden maar kwam het tot bijzonder weinig daden. Ik hoop dat u hier al mee aan de slag bent.

De voorzitter: Mijnheer Vandenberghe, dit kwam al eens aan bod tijdens een vorige vergadering, maar misschien kan de minister hier nog kort op ingaan.

Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): We hebben het er al vaker over gehad: het vermijden van het lekken van die plastic deeltjes is efficiënter dan ervoor zorgen dat ze ergens uitgehaald worden, uit de bodem of uit het water. Desalniettemin, eens ze in onze omgeving zijn terechtgekomen, is dat opruimen zeer belangrijk. Ik neem aan dat de collega's het artikel gelezen hebben dat op 8 mei gepubliceerd werd over de ecograin-technologie, waarbij plastic deeltjes uit regenwater worden gehaald. Met de nieuwe ecograin-korrelafscheider wilt het bedrijf Ecobeton Water Technologies, een Limburgse producent van regenwateroplossingen, kunststofpellets en -poeders uit afstromend hemelwater halen. De heer Vandenberghe haalde al aan dat we ook onze waterzuivering moeten bekijken. Wel, voor deze pellets, voor de nurdles, zou dat al een oplossing zijn. De eerste installatie werd geplaatst bij Katoen Natie. Daarmee zetten Ecobeton Water Technologies en Katoen Natie mee hun schouders onder het initiatief Zero Pellet Loss, dat kadert in het Europees programma Operation Clean Sweep.

Het is goed om te zien hoe bedrijven zich inzetten om oplossingen te zoeken om deze nurdles te verwijderen en hoe ze investeren om dit ook effectief te doen. In de oorspronkelijke vraagstelling leek het alsof onze bedrijven niets doen, en al zeker geen verantwoordelijkheid nemen. Begrijp me niet verkeerd: ik neem de problematiek van deze plastic deeltjes zeer ernstig. Ik denk dat we ons met zijn allen moeten inzetten om de nurdles zoveel mogelijk te vermijden of op te ruimen, eens ze toch in het milieu terecht kwamen. Maar wat ik zeker denk, is dat we de

bedrijven, zeker die bedrijven die al actie ondernemen, als partners moeten zien en niet als vijand.

Minister, neemt u dit soort projecten mee, in overleg met de bedrijven, om met zoveel mogelijk partners een zo goed mogelijke aanpak te verzekeren om ervoor te zorgen dat die nudles effectief uit onze omgeving gehaald worden?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik hoorde heel veel suggesties en heel veel bezorgdheden, die we ook allemaal delen, denk ik. Ik zal ernaar kijken. Ik zal ook bekijken hoe de Noorse collega's die ramp aanpakten, want dat lijkt me zeer zinvol. Als we daarvan kunnen leren, zullen mijn diensten dat zeker ook doen. Ze zullen dat van dichtbij bekijken.

Ik bedank de heer Vandenberghe, die ondertussen weet dat ik zeker mijn best zal doen en dat ik ook naar die resolutie wil kijken. Daar waar we haalbare extra acties kunnen ondernemen, zal ik dat ook doen. Ik zal dus aan mijn diensten de opdracht geven om dat te bekijken.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u wel dat u wilt ingaan op de suggestie om te leren uit best practices uit het buitenland. De tussenkomsten hebben aangetoond dat wij er allemaal mee bezig zijn en dat we al het mogelijke willen doen. Er moet op heel veel fronten werk van gemaakt worden, zowel op het vlak van het vervoer van die nudles als op het vlak van het opruimen. Er zijn al heel veel technieken en er worden nog technieken bedacht om dat te doen. Dat is natuurlijk zeer goed.

U mag erop rekenen: wij zullen in deze commissie op die problematiek blijven terugkomen. Ik denk dat de collega's dat ook zullen blijven doen, want het is wel een aanslag op ons leefmilieu, die we kunnen en moeten vermijden. We moeten de industrie op haar verantwoordelijkheid daarin wijzen.

Minister, ik ben blij dat u die handschoen opneemt en daarmee aan de slag gaat.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over plastic- en afvalverwerking – 2188 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Collega's, een recente analyse van het plastic-verwerkingsbeleid toonde nogmaals aan dat we nog ver verwijderd zijn van een duurzaam recyclagebeleid. Het feit dat de transitie naar een duurzaam plastic-verwerkingssysteem tergend traag verloopt, is volgens mij te herleiden tot het monopolie dat Fost Plus heeft in het verwerken van plasticafval en de massale aanwezigheid van de plasticindustrie in zijn algemene vergadering.

Vooraf recyclage en preventie zijn echte pijnpunten die al jaren blijven aanslepen. Bedrijven die petflessen of shampooflessen op de markt brengen, zijn wettelijk verplicht om daar minstens 30 procent van te recyclen, een percentage dat volgens ons heel snel omhoog moet. De recyclage gebeurt in de praktijk bijna integraal door Fost Plus, zonder al te veel controle, aangezien de Interregionale

Verpakkingscommissie (IVC), die deze controletaak uitvoert, structureel onderbemand is en blijft. We zijn dus afhankelijk van Fost Plus voor de uitvoering van het preventie- en recyclagebeleid. Daarbij komt nog eens dat 39 van de 51 leden van de algemene vergadering van Fost Plus plasticproducenten zijn of bedrijven die belang hebben bij lage plasticprijzen. Dit alles leidt tot een ophaal- en recyclingsysteem dat niet transparant is, waarbij onduidelijk is hoeveel plastic er nu precies gerecycleerd wordt.

Recyclage kent natuurlijk zijn grenzen en daarom zou preventie op de eerste plaats moeten komen, steeds meer. Bedrijven moeten gestimuleerd worden om materialen te gebruiken die herbruikbaar of recycleerbaar zijn. Uit de jaarrekening van het werkplan halve euro blijkt dat in 2018 slechts 7,5 procent van het totaalbudget uitgetrokken was voor materiaalbeheer, ecodesign en preventie. Slechts de helft van dit kleine budget werd uitgegeven. Daarnaast geeft Fost Plus ook geen incentive aan bedrijven om in te zetten op duurzame materialen. De prijs die een fabrikant moet betalen voor de recyclage van het plastic dat hij op de markt brengt, is dezelfde voor gemakkelijk herbruikbaar plastic als voor plastic dat niet gemakkelijk recycleerbaar is. Bedrijven halen er dus geen voordeel uit om het materiaal herbruikbaar te maken. Hieruit kunnen we afleiden dat de huidige centrale actoren binnen de plasticverwerkingsindustrie geen belang hebben bij een zo duurzaam mogelijk plasticbeleid. Het voortduren van de status quo is voor hen het meest winstgevend.

Minister, klopt het dat er al jaren te weinig controle is op de werking van Fost Plus? Indien dit het geval is, wat zult u dan doen om de controle op te drijven?

De budgetten voor materiaalbeheer, ecodesign en preventie binnen het Werkplan halve euro zijn bijzonder laag. Hoeveel middelen voorziet het Werkplan halve euro voor acties gerelateerd aan materiaalbeheer, ecodesign en preventie in 2020? Zal er ook controle op zijn dat die centen ook effectief worden gebruikt?

Het is duidelijk dat bedrijven meer incentives nodig hebben om duurzame materialen te gebruiken. Gaat u incentives voorzien voor bedrijven om gemakkelijk herbruikbare producten te produceren?

Overweegt u om statiegeld voor alle drankverpakkingen eerder in te voeren? Het is volgens ons noodzakelijk om zoveel mogelijk plastic te gaan hergebruiken en sluikstorten steeds meer tegen te gaan. In Wallonië en Brussel staat het statiegeld voor blikjes en plastic flesjes wel in het regeerakkoord en worden er ruime tests uitgevoerd. Bent u het ermee eens dat we in Vlaanderen steeds meer achterop raken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u, mijnheer Vandenberghe.

Ik ga mij natuurlijk niet uitspreken over het verleden. Men heeft mij meegedeeld hoe alles werkt en ik zal u de drie verschillende vormen van controle meegeven. Vooreerst moet Fost Plus elke vijf jaar een nieuwe erkenning verkrijgen. Dit is een proces waar telkens hard aan wordt gewerkt door de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC), de drie gewestelijke afvaladministraties en de kabinetten Leefmilieu.

Ten tweede moet Fost Plus alle belangrijke beleidsstappen voorleggen aan de IVC. Het betreft onder andere het jaarlijks budget en de berekening van de Groene Punttarieven; de modelovereenkomsten voor inzameling, sortering en verwerking; de toetredingsovereenkomst met de leden; het plan voor out-of-home- en on-the-go-inzameling, enzovoort.

Ten derde is er de jaarlijkse rapportering door Fost Plus, die nauwgezet wordt gecontroleerd door de IVC. Dit wordt nog aangevuld met externe audits op Fost

Plus en de verwerkingsketen en met een opvolgingscommissie tussen Fost Plus en de IVC, die periodiek samenkomt om de voortgang van de belangrijke dossiers te bespreken. Gelet op uw vraag, mijnheer Vandenberghe, ga ik dit wel wat van naderbij bekijken de komende maanden.

Wat uw tweede vraag betreft, over de budgetten voor materiaalbeheer, is het Werkplan halve euro 2020 beschikbaar op de website van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM). Het beschikbare budget voor 2020 bedraagt 3.887.551 euro. Hiervan wordt 2.100.000 euro beschikbaar gesteld voor het zwerfvuilbeleid. Het overige budget wordt beschikbaar gesteld om de acties in het werkplan uit te voeren. Het werkplan bevat naast de middelen die beschikbaar worden gesteld voor het zwerfvuilbeleid ook acties voor doelgroepen, studies en onderzoeken en communicatie. Alle acties in het werkplan zijn gerelateerd aan preventie, ecodesign en selectieve inzameling van verpakkingen.

Wat uw derde vraag betreft, denk ik dat iedereen moet erkennen dat we hier de laatste tijd sterk op hebben ingezet. Dit is op twee manieren politiek verankerd: enerzijds in het verpakkingsplan 2.0 en anderzijds nog in het vrij recente kunststoffenplan. Beide plannen omvatten een waaier aan maatregelen en incentives om tot meer duurzame en herbruikbare verpakkingen en producten te komen en ik schets daarvan met plezier nog eens de hoofdlijnen. De doelstellingen voor inzameling en recyclage van verpakkingsafval zijn verhoogd. Er is een specifieke doelstelling voor de selectieve inzameling van drankverpakkingen geïntroduceerd. Daarnaast zijn er ook doelstellingen voor het op de markt brengen van verpakkingen: het uitfasen van niet-recycleerbare verpakkingen tegen 2025 en het verplicht gebruik van 25 procent gerecycleerde pet in drankflessen. Verder hebben we de lopende uitrol van de uitgebreide PMD-inzameling (P+MD), het verbod op de gratis kassazakken en de bijkomende verplichtingen. Een ander focuspunt is het evenementenbeleid, gericht op een inperking van eenmalige drankbekers en cateringmateriaal. Binnen de Vlaamse overheid wordt dit ook in de eigen werking toegepast. Tot slot werken we momenteel ook aan de opmaak van een green deal met de distributiesector om preventie en hergebruik van verpakkingen te stimuleren.

Ik kan dus alleen maar vaststellen dat we de afgelopen tijd een rijk gamma aan aanvullende beleidsinstrumenten op de rails hebben gezet, maar het werk is uiteraard niet af. De komende periode zullen we kijken naar de omzetting van de Europese richtlijn ter beperking van plastic producten voor eenmalig gebruik, beter bekend als de SUP-richtlijn (single-use plastics).

Overweeg ik de invoering van statiegeld? Voor deze vraag verwijs ik naar de afspraken die gemaakt zijn binnen het verpakkingsplan 2.0. De finale evaluatie daarvan is voorzien in 2023.

Voorzitter en collega's, ik denk dat ik naar aanleiding van eerdere vragen over Fost Plus al had gevraagd om een hoorzitting ter zake te houden. Misschien is het niet slecht om dat binnenkort eens te doen, nu er alweer een vraag over gesteld wordt.

De voorzitter: We zullen dat morgen bespreken in de regeling der werkzaamheden.

De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp.a): Dank u wel, minister, voor de antwoorden. Ik zal proberen om op een structurele manier, volgens de volgorde van de vragen die ik heb gesteld, nog een paar bijkomende vragen te stellen.

U had het over de IVC. In theorie is dat heel juist, maar in de praktijk stellen we vast dat die IVC niet genoeg capaciteit heeft en eigenlijk in de zak zit van de plasticlobby. We kunnen het voorbeeld van Frankrijk volgen: daar bestaat er ook

zo'n commissie, maar daar zitten ook ngo's in. Wij stellen dan ook voor om de raad van bestuur van die commissie uit te breiden naar maatschappelijke stakeholders, zoals Bond Beter Leefmilieu en Test Aankoop. Fost Plus is immers een instelling van maatschappelijk nut, niet het speeltje van het bedrijfsleven. Bent u bereid om wat dat betreft extra stappen te ondernemen?

Een tweede bijkomende vraag: wij stellen voor dat er lagere Groen Punttarieven gelden voor producten die gemakkelijk recycleerbaar zijn, want zo hebben bedrijven er baat bij om rekening te houden met duurzaamheid bij productontwikkeling. Bent u bereid, minister, om dat verder te bekijken?

Ik word een klein beetje zenuwachtig van uw laatste repliek, namelijk dat u refereert aan de afspraken binnen het verpakkingsplan 2.0. De zwerfvuilcijfers liegen er niet om: de afvalberg krimpt niet snel genoeg, integendeel. Onze fractie vindt dat het statiegeldsysteem zo snel mogelijk ingevoerd moet worden, want volgens de OVAM gaat er jaarlijks 134,7 miljoen euro, waarvan het grootste deel Vlaams belastinggeld, naar de strijd tegen zwerfvuil. Dat zijn de concrete cijfers. Ondanks dat budget blijft het gewenste resultaat uit: van propere straten, bermen en natuurgebieden is er in Vlaanderen nog steeds geen sprake. Zowel in Nederland als in België is een grote meerderheid van de burgers voorstander van een statiegeldsysteem op flesjes en blikjes en acht op de tien Belgen zijn voorstander van een maatregel. Het vele zwerfvuil is een van de grootste ergernissen van de Vlaming. Waarom dan wachten tot 2023? Het zou u sieren, minister, dat u zich als beleidsverantwoordelijke niet altijd wegsteekt achter de afspraken die in de vorige legislatuur gemaakt zijn. U stelt vast dat die gemaakte afspraken niet tot de gewenste vorderingen leiden, dat er onvoldoende resultaten worden behaald. Dan zou het u als minister sieren om heel kort op de bal te spelen, te zeggen dat het niet goed zou zijn om tot 2023 te wachten, omdat de resultaten niet behaald worden, en proactief te werken door aan de collega's binnen de Vlaamse Regering te zeggen: 'We kunnen niet meer zolang wachten, want we zijn tijd aan het verliezen.'

De vorige vraag om uitleg ging over microplastics. Dat hangt allemaal aan elkaar vast. We stellen het elke week vast in de commissie. Nog een hoorzitting ... ik ben een harde werker en ik heb daar geen probleem mee, maar we hebben genoeg hoorzittingen gehad, we hebben er genoeg over gepalaverd en we hebben genoeg gezegd wat er moet gebeuren; de cijfers zijn er, de resultaten zijn niet goed genoeg, we gaan niet goed genoeg vooruit en dan is het aan u, minister – en het zou u sieren –, om 'Stop!' te roepen, te stoppen met babbelen en wachten, de daad bij het woord te voegen en het zwerfvuil in te perken.

Ik vraag u nog een keer, minister: bent u bereid om die moed op te brengen, bent u bereid om die verantwoordelijkheid te nemen, om niet te wachten tot 2023? Want dan verliezen we nog eens vier jaar.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Minister, dank u voor de antwoorden. Wat de recyclage van plastics betreft, hebt u daarnet uitvoerig geantwoord. Ik denk dat de bovenregionale aanpak, zoals voorgesteld, de moeite is om op te wachten. Collega Vandenberghe bepleit opnieuw het invoeren van statiegeld. Daarbij focust hij op dat ene instrument van het statiegeld, zonder dat hij de andere instrumenten een kans geeft. De minister heeft nu nog eens opgenoemd welke acties het verpakkingsplan 2.0 allemaal omvat. We weten dat statiegeld maar een deel van het potentiële zwerfvuil aanpakt. Een groot aantal zaken zit daar niet in, zoals folie, piepschuim, en op dit moment ook handschoenen en mondmaskers. Dat wordt allemaal niet gevat door het statiegeld. Ik stel voor dat we de evaluatie afwachten die voorzien is in 2023, zoals de minister aangeeft, in plaats van nu steekvlamgewijs alles te gaan aanpassen en dan maar te hopen dat het effect heeft op de situatie zoals die zich bij ons voordoet.

Minister, u gaf aan dat 3,9 miljoen euro wordt uitgetrokken voor 'halve euro'. Daarvan wordt 2,1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het zwerfvuilbeleid. Het overige budget wordt beschikbaar gesteld voor acties naar doelgroepen, studies en onderzoeken en communicatie. Hebt u een opdeling, in grote lijnen uiteraard, voor ogen van hoeveel van de beschikbare 1,7 miljoen naar communicatie, hoeveel naar onderzoek en hoeveel naar specifieke acties gaat? Ik denk dat dergelijke zaken in kaart brengen, net zoals het verzamelen van de rest van de cijfers, niet oninteressant kan zijn.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, ik kan aansluiten bij de reactie van collega Vandenbergh, zeker wat het statiegeld betreft. Ook wij roepen op om die evaluatie vervroegd te doen en vervroegd over te gaan tot het invoeren van statiegeld. We gaan nu toch niet wachten tot 2023? We kennen de resultaten. Doe zoals Nederland. In Nederland heeft men een paar weken geleden statiegeld ingevoerd nadat men, net zoals in Vlaanderen, vaststelde dat het zwerfvuil bleef toenemen. We doen ook een oproep om dat statiegeld in te voeren en alstublieft niet nog jaren te wachten en nog jaren verder aan te modderen en uiteindelijk niets aan ons zwerfvuil te doen.

Ik heb daarbij nog een aantal bijkomende vragen, onder andere over de inter-regionale verpakkingscommissie. Er werd al aangegeven dat daar een structurele onderbemanning is. Momenteel werkt de interregionale verpakkingscommissie met 21 medewerkers. Zij geven aan dat zij onmogelijk Fost Plus en Valipac op een goede manier kunnen opvolgen. Dat betekent natuurlijk dat Fost Plus helemaal vrij spel heeft. De algemene vergadering van Fost Plus bestaat uit 51 leden. Vijf daarvan zijn rechtstreeks verbonden aan de plasticproductie uit fossiele bronnen. Dat zijn 5 stemmen die er alle belang bij hebben om zoveel mogelijk plastic te produceren. Er zijn nog eens 34 leden die er alle belang bij hebben om die plastic-prijzen zo laag mogelijk te houden en een zo goedkoop mogelijk ophaalsysteem te organiseren. Het gaat dan over de grote retailers als Colruyt, Aldi enzovoort. Het is heel duidelijk dat die commissie niet goed is samengesteld, en dat de stem die je daar hoort vooral de plasticindustrie bevordert in plaats van recyclage en het beperkt gebruik van plastic in de hand werkt.

Minister, u verwees daarnet naar de erkenning van Fost Plus tegen 2023. Daar zijn een aantal voorwaarden aan gekoppeld die zullen worden herbekeken. Het grote probleem is dat de interregionale verpakkingscommissie onderbemand zou zijn. Op welke manier denkt u te kunnen meewerken aan het verminderen van dat personeelstekort? Dat zou al een heel grote vooruitgang betekenen en dat zou betekenen dat Fost Plus beter zou worden opgevolgd. De erkenning van Fost Plus verloopt in 2023. Overweegt u de mogelijkheid om de opdracht van Fost Plus te verruimen in de zin van de uitbreiding van de taken inzake hergebruik?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De collega's zijn kwaad dat er een afspraak is gemaakt in het regeerakkoord daaromtrent. Er is ook afgesproken om over de cijfers een hoorzitting te organiseren. Ik stel voor dat we dat eerst doen om die cijfers eens van nabij te bekijken. Dat is het prerogatief van het parlement. Ik zal als regeeringslid het regeerakkoord uitvoeren.

Wat de interregionale verpakkingscommissie betreft: daar worden ook andere regio's door gevat. Ik zal me informeren wat hun standpunt over de werking van de IVC is. Ik zal bij onder andere de groene collega's die bevoegd zijn, de ministers Alain Maron en Céline Tellier, horen of zij die mening delen. Ik ga me daarover informeren.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp·a): Het is een heel summier antwoord, minister, maar ik wil constructief meewerken aan dat dossier. We hebben er alle belang bij om dat samen te doen.

Ik wil reageren op mevrouw Perdaens. Mevrouw Perdaens, ik neem u dat niet kwalijk, maar u bent nieuw in het parlement. Ik verwijt u dan ook niet dat u het dossier echt niet kent. Als u het hebt over 'steekvlamgewijs', dan hebt u zich niet verdiept in het dossier dat al vele jaren loopt. Wij hebben dat opgebouwd gedurende een aantal jaren en heel veel geargumenteed waarom de invoering van statiegeld enorm belangrijk is. U staat aan de zijkant te roepen. Dat mag u doen, maar ik heb in uw betoog geen enkel voorstel, geen enkel alternatief gehoord dat meer oplevert dan het invoeren van statiegeld. Ik heb dat niet van de regering gehoord, ik heb dat niet van u gehoord. U zegt gewoon dat we alles moeten bekijken. Maar zeg mij dan hoe je op een betere manier die cijfers naar beneden kunt krijgen dan met het invoeren van statiegeld. Dan zou u bewijzen dat u met argumenten afkomt en niet met boutades zoals 'steekvlamgewijs'. Neen, wij hebben dat bestudeerd, wij hebben daar specialisten bij betrokken, wij hebben daar professoren bij betrokken. Dat is niet zomaar steekvlamgewijs.

Minister, ik ben absoluut geen tegenstander van een hoorzitting, maar dan wel om heel concrete cijfers te analyseren. En als dan tot uiting komt dat we geen voldoende vooruitgang maken, dan moeten we toch echt wel de koe bij de horens vatten en niet wachten tot 2023 om de nodige stappen te ondernemen. Want anders gaan wij hopeloos achterop geraken ten opzichte van Wallonië en de ons omringende landen. Ik sluit af met een uitsmijter: ik kan me niet voorstellen dat de minister, die ook van opleiding advocate is, akkoord kan gaan met het feit dat bestuursleden van Fost Plus zowel rechter als betrokken partij of advocaat zijn. Dat is niet correct. U kunt het daar toch niet mee eens zijn? Dat is wat het vandaag is. De bestuursleden van Fost Plus zijn rechter en advocaat tegelijk.

De voorzitter: Mevrouw Perdaens heeft het woord.

Freya Perdaens (N-VA): Nu heel serieus dan, de cijfers over de samenstelling van ons zwerfvuil worden op dit moment verzameld en de reden waarom zou worden gewacht om een beslissing te nemen, indien al zou worden overgegaan tot de implementatie van statiegeld, is dat dit is afgesproken op basis van de discussies die toen zijn gevoerd. En het kan zijn dat ik nog geen jaar geleden mijn eed heb afgelegd, maar dat betekent niet dat ik hier als medewerker niet aan de slag was en dat dit huis en de discussies die hier zijn gevoerd mij dus compleet onbekend zijn. Er is een reden waarom we wachten tot 2023 om bepaalde beslissingen door te voeren. De discussies zijn gevoerd en de onderzoeken zijn nu bezig. Meer nog, de coronacrisis heeft zelfs een zekere impact waardoor ons zwerfvuil op dit moment zelfs niet dezelfde samenstelling heeft als anders. Ik wil dan ook wachten tot de cijfers beschikbaar en de studies klaar zijn om verder te gaan met de samenstelling in plaats van nu opnieuw, steekvlamsgewijs, dit er toch door proberen te duwen terwijl er afspraken zijn gemaakt over wat, hoe en wanneer. En dan heeft het geen zin om daar tot uit den treure over te discussiëren.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp·a): Ik ben het totaal niet eens met mevrouw Perdaens. Ik heb mijn punt gemaakt, maar ik blijf bij mijn standpunt. Ik vraag nogmaals aan de Vlaamse Regering om niet te wachten tot 2023 om de cijfers te analyseren en eerder aan de slag te gaan op basis van onderbouwde argumenten die wij al vijf of zes jaar aanbrengen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de overcapaciteit van de elektriciteitsenergie en de negatieve prijssetting op de markt
– 2056 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): De coronacrisis leidt al enige tijd tot negatieve prijzen voor elektriciteit op de kortetermijnmarkt. Het overaanbod en de overcapaciteit ten opzichte van de vraag leiden tot negatieve prijzen op de groothandelsmarkten. Producenten moeten betalen om stroom te mogen leveren. Er is veel onrust in de energiesector en volgens sommigen komt de goede marktwerking in het gedrang.

De Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG) volgt het gedrag van de marktspelers permanent. Er wordt vastgesteld dat de grootste marktspeler zijn nucleaire productie als gevolg van een aantal specifieke coronagerelateerde omstandigheden niet kan moduleren. Er wordt wel afgeregeld met betrekking tot het netevenwicht – dat is dan de rol van Elia – maar niet marktgerelateerd. De CREG heeft hierover nu vragen gesteld aan Electrabel. Men analyseert de feiten.

We weten dat in de toekomst de energiemarkt een en-enverhaal zal zijn. Om de groene elektriciteitsenergie die ons veel geld gekost heeft en zal blijven kosten, te laten renderen moet die ingezet worden op momenten dat ze kan renderen, namelijk wanneer er veel zon en veel wind is. Dit is tevens de zwakte van deze projecten.

De Vlaamse energiemarkt is verschillend van die van de andere landsdelen. Minister, ik stel u deze vragen ongeacht of het een Vlaamse bevoegdheid is of niet om. Onze bedrijven moeten draaien, onze energie moet verzekerd blijven. Het is de bevoegdheid van onze Vlaamse welvaart.

Bent u al op de hoogte van de analyse van de CREG? Wat is uw reactie?

Wat is de visie van Elia? Hebt u hierover al contacten gelegd?

Welk verhaal kan waterstof in dit geheel krijgen? Nederland bijvoorbeeld speelt op dat vlak een leidende rol in de wereld. Er zijn al heel wat artikels gewijd aan de cluster van Amsterdam waarbij in de vier grote havens waterstoffabrieken moeten worden opgestart. Daar wordt naar gestreefd.

Is Vlaanderen bereid om los van het federale niveau, waterstof een eigen inbreng te geven? U hebt destijds een Vlaamse energiemaatschappij opgericht. Laat die dan ook renderen en maak van de energiemarkt eventueel een Vlaamse bevoegdheid.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dat is een zeer duidelijke vraag, collega Pieters. Ik kan u melden dat ik ook bezorgd ben over de impact van de huidige gezondheidscrisis op de elektriciteits- en aardgasklanten en op de bedrijven in de energiesector. Ik stel vast dat de leveranciers, producenten en gebruikers van energie geconfronteerd worden met uitzonderlijke situaties eigen aan de energiemarkt.

De Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG) wisselt binnen het informele overleg van het forum van Belgische Energieregulatoren (FORBEG) informatie uit met de CREG en de andere regulatoren in verband met de impact van de COVID-19-crisis. Ook volgt de VREG de situatie van de elektriciteits- en

aardgasleveranciers op de Vlaamse energiemarkt nauw op en is de VREG in overleg met de distributienetbeheerders en mijn kabinet. Het is zoals u aangeeft echter de CREG die bevoegd is voor het toezicht op de correcte werking van de elektriciteitsbeurs Belpex. De CREG doet dit in het kader van de REMIT-richtlijn (Regulation on Wholesale Energy Market Integrity and Transparency). Ik begrijp vanuit de CREG dat ze tot nog toe geen onregelmatigheden hebben vastgesteld die wijzen op manipulatie van de markt.

Wat betreft uw derde vraag, heb ik hiervoor reeds contact opgenomen met Elia. Elia herhaalt dat de prijsvorming op de elektriciteitsmarkten de wetten van vraag en aanbod volgen. Het ontstaan van deze negatieve prijzen is het gevolg van situaties waarin de vraag naar elektriciteit lager is dan het aanbod van elektriciteit. Meestal zijn dit dagen waarop de vraag naar elektriciteit bijzonder laag is en de productie hoog door veel zon, veel wind en het nucleaire park dat produceert. Door de verminderde vraag daalt de marktprijs tot een niveau dat rekening houdt met de technische beperkingen van de centrales, de kosten voor het stopzetten of het weer opstarten van deze centrales, de subsidies die zij ontvangen voor de productie, enzovoort. Op basis van deze parameters kan de marktprijs negatief zijn. Deze prijsvorming is een Europees fenomeen dat zich niet enkel beperkt tot de Belgische elektriciteitsmarkt, gezien de koppeling tussen verschillende Centraal- en West-Europese landen.

Tussen 1 mei 2019 en 1 mei 2020 zijn er op de Belpex 110 uren geweest met negatieve prijzen, of 1,25 procent van de tijd. Elektrolyse-installaties, waarin elektriciteit omgezet kan worden in waterstof, zijn dure investeringen die niet gezet worden om slechts enkele honderden uren per jaar te functioneren. In de toekomst zullen deze negatieve prijzen reeds grotendeels opgelost worden doordat er geen subsidies voor hernieuwbare energie meer gegeven worden bij negatieve prijzen, door de sluiting van een deel van de steenkoolcentrales en kerncentrales in Europa en door burgers en bedrijven te stimuleren om op die momenten meer te verbruiken door bijvoorbeeld het opladen van hun elektrische wagen, batterij of het aanschakelen van een warmtepompboiler.

Vandaag wordt waterstof al grootschalig gebruikt in de Antwerpse chemie. De grote projecten rond waterstof zoals de laatste maanden aangekondigd, zijn grotendeels gebonden aan de activiteiten in de Vlaamse havengebieden: Antwerpen, Gent, Zeebrugge en Oostende. In het interfederaal en Europees overleg rond waterstof verdedig ik natuurlijk deze belangen van Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, misschien hebt u mij niet heel goed begrepen bij vraag 3: welk verhaal kan waterstof in dit geheel krijgen? Niet zozeer door de elektriciteit die daar opgewekt kan worden door waterstof, maar anderzijds door de overcapaciteit die er is. In de gedachtewisseling werd gevraagd waarom de windmolens dan stilgelegd moeten worden: omdat er overcapaciteit is. Maar als wij grote windmolenparken hebben in zee, kunnen wij deze groene waterstof produceren die mogelijk gebruikt kan worden voor de zware industrie, waardoor we het teveel aan CO₂-uitstoot kunnen verminderen. De productie van groene waterstof is aan te bevelen om allerlei redenen. Ik heb ook begrepen dat de cluster die gemaakt wordt in de Antwerpse haven om waterstof eventueel met tankers naar hier te halen van nog zonrijkere en windrijkere oorden – hoewel windmolens dan te verkiezen zijn boven zonnepanelen – dan ingezet wordt om de zware industrie in Antwerpen te ondersteunen.

Zij kunnen dan op een veel groenere manier hun productie voortzetten. In welke mate – ik vergelijk dat dan met Nederland – is Vlaanderen geïnteresseerd om daar dan die waterstofproductie voor aan te wenden?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik vind de vraag van de heer Pieters een bizarre vraag, omdat de vraagstelling bijna uitsluitend federaal gericht is. Ik had eigenlijk gedacht dat u naar aanleiding van die negatieve prijzen ging kijken wat we op het Vlaamse niveau kunnen doen. Niet dus! U spreekt over de CREG, over Elia.

Ik zal u een klein beetje voorthelpen. We hebben bijvoorbeeld Moonshot, een project dat nog gelanceerd is door minister Muyters in de vorige legislatuur om waterstofprojecten bij elkaar te brengen. Er zijn daar projecten bij die in de toekomst handig kunnen zijn. Er zijn verschillende initiatieven tussen Antwerpen en Gent enzovoort, men gaat leidingen bij plaatsen, men gaat kijken waar men kan opvangen, enzovoort.

Maar ik ga niet akkoord met uw gegeven dat groene waterstof een oplossing kan bieden. Waterstof produceren doe je inderdaad met overvloedige elektriciteit, en als je dan waterstof hebt, kun je verschillende richtingen uit: ofwel maak je opnieuw elektriciteit, ofwel ga je het mengen met gas, ofwel ga je het direct gebruiken als een vorm van energievergaring. Maar zo'n installatie is maar rendabel als je 6000 of 7000 uren kunt draaien. Als men maar 110 uren negatieve prijzen heeft, zou die installatie maar 110 uren kunnen draaien. Dat is totaal niet rendabel.

men zou eventueel een waterstoffabriek kunnen bouwen in Oostende, men is dat aan het onderzoeken. Ik heb er toen in de commissievergadering al voor gewaarschuwd dat we straks waterstof zouden gaan produceren, en men zou kunnen zeggen dat men met een windpark op zee uitsluitend waterstof gaat maken. Neen, want die omzetting om met die windmolens op zee waterstof te maken is veel duurder dan de elektriciteit van die windmolens rechtstreeks in het elektriciteitsnet te injecteren. Men heeft dus enkel die groene waterstof als er een overschot aan elektriciteit is. En met 110 uren per jaar heeft men geen rendabel plan. We moeten dus opletten dat we straks wegens het mooie woord 'groene waterstof' de goedkoopste oplossing, rechtstreekse injectie, niet meer hanteren en alles gaan omzetten via waterstof, wat uiteindelijk geen grondstof, maar een energiedrager is.

We kunnen wel de digitale meter versneld uitrollen, want dan hebben we meer flexibilisering. Dan kan men op het ogenblik dat er negatieve prijzen zijn, de mensen aanmoedigen om bijvoorbeeld aan batterijopslag te doen bij hen thuis. Als we inderdaad die negatieve prijzen willen vermijden, ben ik benieuwd of u dan ook op het groene knopje, zijnde 'ja' en 'voor', zult stemmen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Er is al veel gezegd, maar omdat de heer Pieters naar Nederland verwees: Nederland heeft grote ambities om waterstof te ontwikkelen, wij volgen ook wat daar gebeurt. We stellen wel vast dat het voorlopig blijft bij het aankondigen, maar op lange termijn heeft Nederland natuurlijk zeer veel potentieel van offshore-wind, mogelijk zelfs tien keer meer dan België.

Voor de rest ga ik niet in herhaling vallen.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Als ik op de heer Gryffroy mag reageren over die 110 uren: u zult het mij waarschijnlijk niet kwalijk nemen, maar we hebben ook nog nucleaire centrales. Ook daar is de elektriciteitsprijs vrij goedkoop. Ik weet dat daar niemand happig op is, en toch blijf ik daar voorstander van. Op die manier kan er alsnog groene, of laat ons zeggen blauwe, waterstof geproduceerd worden en dan vangen we ook het probleem op van de wind- of zonne-energie die we niet in de hand hebben.

Daar hebben we een probleem mee en blijven we een probleem mee hebben. Dat zal ons op die manier geld kosten. De heer Tobback heeft daar al op gealludeerd. Het zijn wel de socialisten die indertijd Electrabel verkocht hebben. Het moet gezegd worden dat die kerncentrales er zijn en kunnen produceren. Laat ze produceren en laat ze dan ook waterstof produceren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het uitblijven van contacten met de Federale Regering over de nucleaire stroomproductie – 2149 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Ik zal niet reageren op wat de heer Pieters zonet zei over de periode waarin de socialisten het voor het zeggen hadden. Tot mijn spijt heb ik die nooit meegemaakt. Het zijn zielenpoten die daar steeds naar blijven verwijzen.

Enkele weken geleden hadden we het tijdens de gedachtewisselingen over het acute probleem van de negatieve prijzen en het protest daartegen en de bezorgdheid daarover van de sector van de hernieuwbare energie in Vlaanderen over hun investeringszekerheid en rendabiliteit.

Er was op dat moment het bijkomende risico – en op zich bestaat dat nog altijd – dat de twee stilliggende nucleaire centrales op het net aangesloten zouden worden. ENGIE heeft daar ondertussen van afgezien. Het is niet duidelijk of dat gebeurde onder de druk of om andere redenen. Er werd ook niets beloofd over tot wanneer dat zou duren. Er werd eigenlijk helemaal niets gezegd. Men heeft voorlopig gewoon zijn vinger boven de knop zwevend gehouden en eigenlijk weet niemand concreet waarom of voor hoelang.

Minister, precies om enige duidelijkheid te krijgen over dat soort dingen, had u toegezegd om minstens te overleggen met minister Marghem, om haar zelfs aan te schrijven over de bezorgdheid dat die twee bijkomende centrales op het net zouden komen en verdere problemen zouden creëren voor de Vlaamse hernieuwbare-energiesector. Ik vond dat een zeer goed idee en heb dat toen ook gezegd. Ik heb u daar toen heel hard toe aangemoedigd, zelfs een beetje samen met collega Gryffroy, al heeft hij toen halverwege zijn staart ingetrokken, herinner ik mij.

Uit pure nieuwsgierigheid heeft mijn collega Kris Verduyck in de Kamer een paar dagen geleden minister Marghem daarover ondervraagd, en gevraagd hoe het nu zat met die brief en het contact met u. Uit het verslag van die commissievergadering blijkt dat minister Marghem tot twee keer toe formeel heeft bevestigd dat ze geen enkel contact heeft gehad met u, dat ze van u geen enkele vraag heeft gekregen, geen enkele brief, geen enkele suggestie zelfs. Er was haar nogal veel aan gelegen om dat duidelijk te maken, want ze heeft het dus wel degelijk twee keer met veel klem herhaald. Als u wilt, zal ik u het verslag van die vergadering bezorgen. Dat maakte mij dan toch een beetje nieuwsgierig, want zoals u weet, heb ik alle vertrouwen in uw toezeggingen en ging ik er dus van uit dat u dat zeker en vast gedaan zou hebben.

Ik zal het dus aan u ook nog eens vragen. Heeft minister Marghem haar post niet gelezen of een telefoontje niet goed begrepen? Is haar Nederlands niet goed genoeg of uw Frans niet goed genoeg? Kortom: hebt u contact opgenomen met

minister Marghem, zoals u beloofd had? Als u dat niet gedaan hebt, kunt u me zeggen waarom niet?

Hebt u ondertussen, op basis van dat contact of via andere wegen, een zicht op de tijdsschema's die er nu zijn voor het al dan niet heropenen van die bijkomende nucleaire centrales? Want ik heb begrepen dat ze voorlopig niet opgestart zullen worden. Weet u waarom, of voor hoelang? Wanneer eindigt dit en wat zijn daarvoor de criteria? Kunt u die met ons delen?

Is er op die basis en om andere redenen, onder andere de discussie over de negatieve prijzen, ondertussen overleg met de sector van de hernieuwbare-energieproductie om zijn huidige situatie maar vooral ook de toekomstige investeringen inzake de groene stroom te evalueren en om samen met hem te bekijken wat de beste pistes en de meest zekere pistes zijn?

Kunt u ons daar wat toelichting over geven? Want het is inderdaad een korte, bezorgde steekvlam geweest, maar die zorg is natuurlijk niet weg, ook al is de acuutheid er op dit ogenblik misschien wat minder. Structureel is er echter bij mijn weten niets veranderd behalve dat men voorlopig zijn vinger van de startknop gehouden heeft. Ik had daar dus toch graag wat meer toelichting bij gekregen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik heb op 28 april een brief verzonden aan minister Marghem, zoals ik eerder in de commissie beloofd heb, met een aantal vragen en bezorgdheden. De tijd tussen het verzenden, 28 april, en de vergadering van de federale commissie Energie van 29 april is dus zeer kort. Ik heb er wel vertrouwen in dat ik eerstdaags een antwoord zal krijgen op mijn brief. Ik heb echter gedaan wat ik moest doen. Als ik tegen eind deze week niets gehoord heb, zal ik zelf nog eens het initiatief nemen en wijzen op onze bezorgdheden. Zodra ik een antwoord ontvangen heb, kunnen we het hier nogmaals over hebben in de commissie.

Het stoppen en starten van grote energiecentrales is een beslissing van de uitbater en valt onder de Europese regels van transparantie. Daar wil ik toch ook wel op wijzen. Relevante marktinformatie moet voor iedereen tegelijk en volledig ter beschikking zijn. Dit is de REMIT-richtlijn. ENGIE heeft daarvoor ook een specifieke website, waar iedereen kan lezen wat de plannen zijn. Op deze website kunnen we zien op welke dag een kerncentrale al dan niet zal produceren. Zo zal Doel 1 volgens ENGIE opnieuw operationeel zijn vanaf 29 juni en Doel 2 vanaf 1 juni. Zo zal bijvoorbeeld vanaf 6 juni Doel 4 niet meer operationeel zijn. Voor alle duidelijkheid: dit betreft een federale bevoegdheid. Uiteraard volgen wij dat ook mee op.

Het regeerakkoord en mijn beleidsnota stellen dat de hernieuwbare energie zal toenemen. De ambitie daarvoor is groot. De warmte-, wind en zonnepannen voor 2025 worden op dit moment voorbereid met de stroomgroepen en met de sectororganisaties. Ik zal deze plannen finaliseren en hopelijk tegen eind dit jaar voorleggen aan de Vlaamse Regering. Ook tijdens deze coronacrisis is er specifiek overleg om de impact op de lopende projecten te bespreken. Ik wil er ook op wijzen dat ik vorige week nog 10 miljoen euro heb uitgetrokken voor een twintigtal projecten voor groene warmte.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, u weet van daarnet wat ik denk van die projecten voor groene warmte. Het is een beetje een spijtige verwijzing want dat zijn voornamelijk projecten voor niet-duurzame en niet-klimaatvriendelijke afvalverbranding. Laten we eerlijk zijn en dat niet als grote voorbeelden nemen.

Ik moet zeggen dat ik mij, op basis van uw antwoord, toch wel verbaas over de problemen bij de Belgische post of bij de communicatie tussen de Belgische kabinetten. Ik begin nu te begrijpen waarom beslissingen van de Veiligheidsraad zo moeilijk verlopen en de stellingen van de Vlaamse minister-president zo weinig gehoord worden door die Nationale Veiligheidsraad: de brieven gaan niet snel genoeg. Ik vind het een vrij eigenaardig argument dat men op de ene dag een brief verstuurt tussen ministers en dat men de volgende dag bevestigt dat men helemaal niets heeft gekregen, maar dat zullen we aan minister Marghem moeten vragen.

Wat u me niet hebt gezegd, is wat er in die brief stond, want uiteindelijk is dat onder de openbaarheid van bestuur een publiek document. Ik had dus wel graag geweten wat uw argumenten daarin waren, zodat we aan minister Marghem kunnen vragen waarom ze het niet de moeite vindt om daarop te antwoorden. Dus daar had ik toch graag wat meer toelichting bij gehad. Het feit dat zij na twee weken nog altijd geen antwoord heeft verstuurd, wijst erop dat het ofwel zeer moeilijke vragen waren, ofwel dat er toch ergens iets mis is gegaan met die brief. Om dat te kunnen inschatten, had ik toch graag wat uitleg gekregen over wat er nu in die brief stond.

Ik kan me niet voorstellen dat u op basis van het overleg met de hernieuwbare-energiesector enkel die 7,5 miljoen euro steun hebt gegeven aan die groene-warmteprojecten. U weet net zoals ik dat hernieuwbare energie niet over dat soort projecten gaat, maar veel breder is. Eind dit jaar gaat u het plan voorleggen en ik had graag geweten of er naar aanleiding van de acute problemen en van de noodkreet die de sector heeft geslaakt, hierover concreet overleg heeft plaatsgevonden om ervoor te zorgen dat we zicht krijgen op de problemen, de noden, de drempels voor investeringen en eventuele toegenomen drempels voor investeringen in het kader van de negatieve prijzen die we nu zien. Ik hoop toch dat we niet, zoals mijnheer Pieters, gaan suggereren dat we kerncentrales gaan laten draaien alleen maar omdat we graag waterstof willen produceren, want dat zou een vrij dwaze manier zijn van omgaan met energiebeleid.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik ben ook geïnteresseerd in de inhoud van de brief, maar nog meer in wat u daarna gaat doen. Ik kan me niet voorstellen dat in het antwoord op uw brief zal staan: 'Ja, minister Demir, wij hebben gevolg gegeven aan uw vraag en zullen inderdaad doen wat u hebt gevraagd. Wij gaan de hernieuwbare-energieproductie beter afstemmen op de nucleaire.' Ik denk niet dat dat in het antwoord zal staan, dus verder overleg is nodig, zowel met de sector als met de andere energieministers, de federale en die van de andere niveaus. Dat zal een van de belangrijkste overlegtafels zijn van het najaar – eerder zal er waarschijnlijk niet veel gebeuren – om na te gaan hoe we ervoor kunnen zorgen dat nucleaire energie hernieuwbare energie niet fnuikt. Mijn vraag is dus concreet: hoe wilt u hier verder mee omgaan? Een briefje sturen zal niet voldoende zijn.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Collega Tobback, ik wil u er toch aan herinneren dat u het verslag van de vorige keren goed moet lezen. Ik heb inderdaad mee de oproep gesteund om in gesprek te gaan met Engie, gericht op Doel 1 en Doel 2, omdat het voor ons weinig zin had om die herop te starten in hun huidige toestand. Resultaat – het staat in de krant, toeval of niet – is dat het uitgesteld wordt tot eind juni. Of er dan brieven zijn, dan wel of mevrouw Marghem onvoldoende Nederlands kan dan wel of minister Demir onvoldoende Nederlands kan, het resultaat is er. Bij deze.

De voorzitter: Dat was dan het persoonlijke feit, collega Gryffroy? *(Opmerkingen van Andries Gryffroy)*

Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik wil de brief overmaken aan de collega's; daar staan geen liefdesgeheimen in, voor alle duidelijkheid. Ik ben graag transparant, dus ik zal een kopie van de brief aan de commissie bezorgen.

Wij hebben daarin natuurlijk de problematiek geschetst. We hebben ook gevraagd om in dialoog te treden, omdat we het opportuun vinden dat onze diensten elkaar inzicht geven in de mate waarin de productie van hernieuwbare energie teruggeschroefd werd in België of in de omringende landen. Voorts hebben we ook gevraagd naar de plannen van Engie Electrabel, aangezien dat ook haar bevoegdheden betreft. Uiteraard hebben we ook verwezen naar de netbeheerder, Elia, en de CREG, die betrokken partijen zijn binnen de Belgische groothandelsmarkt. Ik heb gesteld dat ik ervan uitga dat zij ofwel de CREG ofwel Elia om een analyse heeft gevraagd van de huidige marktsituatie en ik heb gevraagd om die analyse ook met ons te delen. Er waren nog tal van andere vragen, maar ik zal de brief aan de commissie overmaken. Ik heb in de brief ook met aandrang gevraagd om in overleg te treden, maar heb nog geen reactie ontvangen. Als ik tegen eind deze week geen reactie krijg, dan zal ik zelf wel initiatief nemen. Dat is voor mij geen probleem.

Wat de call groene warmte betreft, wil ik er toch op wijzen dat er ook zeer duurzame projecten zijn. Het gaat onder andere over industriële restwarmte in West-Vlaanderen en Antwerpen. Er is een groot project met warmtepompen en koude- en wateropslag.

Wat de afstemming betreft tussen andere actoren en het kabinet, die is er uiteraard, maar ik heb informatie opgevraagd bij minister Marghem, zodat we over alle elementen van het dossier kunnen beschikken en dan ook kunnen afstemmen met alle actoren. Ik blijf daar in ieder geval aan verder werken.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, dank u voor de toelichting bij die brief. Ik moet zeggen dat daar wat mij betreft al de juiste vragen in staan en dan is het jammer dat er op zo'n moment, met een acuut probleem, geen antwoord komt. Collega Gryffroy, we kunnen het verslag samen eens lezen, maar ik kan alleen maar vaststellen dat het, vermits er twee weken later nog niet eens een antwoord is gekomen, niet daaraan zal hebben gelegen dat er beslissingen genomen zijn. Het is pijnlijk om vast te stellen dat er – en dat is een discussie die we toen ook gehad hebben – inzake factoren die vrij cruciaal zijn voor onze energiemarkt op dit ogenblik, geen overleg is, geen reacties komen en de samenwerking tussen de Vlaamse Regering en de Federale Regering bijzonder slecht lijkt te lopen en men elkaar de bal blijft toespelen. We kunnen nu allemaal samen vaststellen dat die twee centrales niet opgestart zijn. Niemand weet waarom, niemand weet wat de garanties zijn en niemand weet wat de impact daarvan zal zijn – en hoe we die kunnen opvangen – op de Vlaamse energiemarkt, voornamelijk dan op de investeringen in hernieuwbare energie waarvan we allemaal zeggen dat we ze willen. Deze manier van werken en samenwerken is heel eigenaardig en bijzonder jammer voor het beleid aan beide kanten. Ik zal niet nalaten om mijn collega's aan te sturen om minister Marghem op te jagen en dan kunnen we elkaar hierover ongetwijfeld opnieuw spreken in de komende weken. Dan hoop ik dat u zich niet frustrateert over het feit dat dezelfde vragen terug blijven komen; als er geen antwoorden komen, dan blijven ook de vragen terugkomen.

De voorzitter: Collega Tobback, u hebt een persoonlijk feit uitgelokt bij de heer Gryffroy, dus ik ga hem nu ook het woord geven. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Andries Gryffroy (N-VA): Collega Tobback, ik denk dat het antwoord van de minister twee dingen duidelijk maakt: ze heeft haar plicht gedaan, en dat minister Marghem dat niet doet, zegt misschien iets over de werking van het federale niveau. Ik vind het spijtig dat het federale niveau niet aan ons wil antwoorden, maar wij hebben onze plicht gedaan, en de minister ook.

De voorzitter: Dan is de vraag afgehandeld.

Collega Pieters, ik heb uw naam niet horen vallen. Er is geen persoonlijk feit.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Er is wel degelijk een persoonlijk feit, want de heer Tobback heeft mij vernoemd en me zelfs mooie woordjes toegedicht.

Maar zoals hij zegt, de alternatieve energie is van dien aard ...

De voorzitter: Collega Pieters, de heer Tobback heeft uw naam niet genoemd.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Maar wel het feit waarover ik bezig was.

De voorzitter: Dat is een associatie die u maakt.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ja, ik kan het maar proberen natuurlijk.

De voorzitter: Goed, dan laten we het daarbij. Dan laten we het daarbij.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik heet niet Tobback, dat zal het zijn.

Niettegenstaande dat, wat de heer Tobback aangeeft: men is dus niet zeker van die alternatieve energie en men heeft ook geen regeling met het federale niveau. Men gaat de komende vijf tot tien jaar toch moeten voorzien in energie. Of voert men liever nucleaire energie uit Frankrijk in? Het zal wel nodig zijn op deze manier.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Ik zal niet zeggen op wiens reacties ik hier inga. Maar als er één ding duidelijk is, is het niet zozeer dat we een tekort hebben aan energie, maar dat we een structureel probleem van overcapaciteit hebben in Vlaanderen. Alleen is er een probleem van coördinatie van het moment waarop geproduceerd wordt. Laat ons stoppen met die onzin te verkopen dat we meer capaciteit nodig hebben. We hebben een manier nodig om naar de juiste duurzame capaciteit over te schakelen en op dit moment hebben we die nog niet gevonden. In ruil daarvoor miljarden euro's blijven investeren in het levend houden van een paar lopende lijken waarvan we nooit op voorhand weten wanneer ze marcheren, dat is een bijzonder dwaze manier om het geld van de belastingbetaler te besteden. En dat is wat we nu al jaren – federaal of Vlaams, in veel gevallen de twee samen – aan het doen zijn met het in leven houden van nucleaire centrales.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de Vlaamse sloop- en heropbouwpremie – 2140 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, minister, de slooppremie werd twee jaar geleden ingevoerd. Ze bedraagt 7500 euro in de steden en gemeenten waar

geen 6 procent btw-tarief geldt voor hernieuwbouw. Die 6 procent btw-tarief bepleiten we allemaal. Dat hebben we bij de regeringsonderhandelingen opnieuw op tafel gelegd. We hopen dat het federaal zo snel mogelijk geregeld wordt.

De Vlaamse premie die als alternatief in de markt gezet werd, is een succes. Er zijn al heel wat aanvragen ingediend en premies toegekend. Dat bleek uit het antwoord dat u mij gaf op mijn schriftelijke vraag. Wat mij betreft, zijn er meerdere redenen om de premie alvast door te zetten: nog heel wat woningen missen heden-daags comfort en voldoen niet aan de geldende energienormen. Bovendien is het mogelijks een efficiënte anticrisismaatregel om de bouwsector en de hernieuwbouw te stimuleren.

Hoe evalueert u de premie tot nu toe? Voorziet u op korte termijn bijstellingen?

U hebt in het verleden al ons pleidooi bijgetreden om die 6 procent btw op hernieuwbouw te veralgemenen in België, en dus ook in Vlaanderen. U had daar overleg over met uw federale collega's. Kunt u ter zake een stand van zaken geven? Kunt u een perspectief geven voor de realisatie ervan?

Zolang er niet op federaal niveau gehandeld is inzake de btw, is de Vlaamse sloop-premie zeker een nuttig instrument. Zult u de premie verlengen? Zult u ze eventueel tijdelijk verhogen als anticrisismaatregel? Dat is ons voorstel, vindt u dat een goed idee? Zo neen, waarom niet?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: U hebt hier inderdaad al een schriftelijke vraag over gesteld. Sinds de start van de sloop- en herbouwpremie op 1 oktober 2018 werden er heel wat premies uitbetaald door het Vlaams Energieagentschap. Ik heb u de cijfers meegegeven. Dit toont aan – zoals u terecht zegt – dat heel wat mensen hier gebruik van maken en hierop wachten. Nog beter, daar ben ik het mee eens, zou zijn om het lagere btw-tarief voor sloop en heropbouw naar heel Vlaanderen uit te breiden. In afwachting daarvan is de slooppremie voor heel veel Vlamingen een mooi alternatief.

Zoals u weet, hebben we naar aanleiding van het Vlaams Energie- en Klimaatplan die vraag gezamenlijk, vanuit de Vlaamse Regering, aan de federale collega's gesteld. In het kader van de relance was dat inderdaad een heel goede maatregel voor heel wat Vlamingen en ook voor de bouwsector. We zullen nog eens aandringen bij de Federale Regering om snel werk te maken van de uitbreiding van het tarief van 6 procent, zeker na de coronacrisis zal daar nood aan zijn. We zullen zien hoe dat federaal zal gaan. We zullen ons Vlaams beleid daarop afstemmen. In ieder geval is dat een zeer goede relancemaatregel, ofwel een premie, maar het liefst van al een btw-verlaging.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik begrijp dat u akkoord bent om de maatregel te verlengen als er federaal geen btw-verlaging van 6 procent wordt gerealiseerd.

Ik had de suggestie gedaan om de premie eventueel tijdelijk te verhogen. Nu is het 7500 euro, dat is eigenlijk, in vergelijking met een verlaging van het btw-tarief naar 6 procent, slechts een kleinigheid. Het zou nuttig kunnen zijn om minstens tijdelijk de premie te verhogen en op die manier de investeringen in de hernieuwbouw uit te lokken in deze crisisperiode. We staan economisch gezien voor ongeziene tijden en het zou een intelligente maatregel kunnen zijn om investeringen uit te lokken in duurzame nieuwbouw. De Confederatie Bouw heeft deze week gecommuniceerd over de cijfers. Een vierde van de nieuwbouwwoningen zijn

hernieuwbouw. Dat is een positieve trend, dat kunnen we alleen maar ondersteunen. Een eventueel tijdelijk hogere premie kan misschien twijfelende bouwheren over de streep trekken om de juiste investeringen te doen.

Ik begrijp dat u akkoord bent met een verlenging, ik stel voor om ze tijdelijk ook te verhogen. Wat is uw mening daarover?

Een tweede vraag, toen we vorige week het rapport van de Ombudsdienst bespraken, hebben we ook gesproken over de slooppremie, maar dan vooral over de administratieve formaliteiten en de problemen die zich stelden rond de aanvraagprocedure en vooral inzake de termijnen. Ik wil u nogmaals vragen om daar een en ander te evalueren en wat soepelheid aan de dag te leggen wat de aanvraagtermijnen – die zijn nogal strikt gebonden aan de vergunningsaanvraag en niet aan de reële werken – betreft. We hebben tijdelijk problemen gehad met de verguningsverlening, maar in de realiteit ook met werven op het terrein. Misschien is er wel een goede aanleiding om de termijnen voor de aanvraag van de slooppremie te herzien.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Op zich is het een goede zaak, minister, dat u de premie wilt verlengen. Het is sowieso niet goed om te veel een stop-and-go-beleid te voeren. Het is goed dat men een aantal jaren een beroep kan doen op die premie.

Nog een volgende vraag. Als Groenfractie zijn we er voorstander van om oude slecht geïsoleerde huizen die men moeilijk kan renoveren, te vervangen door nieuwbouw. Op zich is dat een goede zaak, in de meeste gevallen. Zoals de heer Bothuyne zegt, meestal is het goed om dat te doen, maar niet altijd natuurlijk. Hoe zorgen we ervoor dat die maatregel voldoende selectief is om te vermijden dat we huizen die nog vrij goed zijn, afbreken? Afbreken en opnieuw heropbouwen kost ook heel wat energie. Het is soms een moeilijke afweging en soms worden huizen – ik heb dat in mijn omgeving al gezien – waarvan geweten is dat ze relatief makkelijk en goed te renoveren zijn, toch afgebroken om er appartementen te zetten, en dan zouden die mensen ook nog eens een premie trekken. Ik vind dat soms een beetje moeilijk te verantwoorden. Ik begrijp dat u moeilijk alles kunt beperken of voorzien binnen een premie. Hoe kunt u ervoor zorgen dat die premie voldoende selectief is zodat de doelstelling echt wordt gehaald?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De suggestie over het bekijken van de termijnen ga ik meenemen, collega Bothuyne. Ik wil dat zeker bekijken. Als u zelf suggesties hebt, mag u die altijd meegeven.

Ik denk dat het veel beter zou zijn dat we de verbreding van die 6 procent over heel Vlaanderen kunnen doorduwen en dat dat federaal beslist wordt door deze regering of de volgende regering. Als dat niet gebeurt, dan moeten we alles op alles zetten om die slooppremie op Vlaams niveau te houden.

Wat de verhoging betreft: op dit moment zijn er heel wat uitdagingen in Vlaanderen postcorona. Ik denk dat de 7500 euro, zoals het nu is, goed is. Als ik zie wat op andere domeinen de meervragen zijn, denk ik dat dat een mooi bedrag is en dat we vooral moeten zorgen dat we dat kunnen behouden. Nog beter is het bepleiten van de 6 procent op federaal niveau.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, dank u wel. We zijn het eens over de 6 procentregeling. Het beste scenario zou zijn dat we die kunnen veralgemenen. De

budgettaire context is voor de diverse overheden niet evident en voor de federale overheid nog minder evident dan voor de Vlaamse, waar wij de traditie hebben van een budget op orde, wat helaas op federaal niveau niet altijd het geval is. Misschien hebben wij wel iets meer ruimte om iets meer te doen.

Ik kan blij zijn met uw toezegging om de premie te verlengen als er geen btw-tarief van 6 procent is gerealiseerd en dat u bereid bent om de modaliteiten en termijnen te bekijken. Ik zal u daarover wat suggesties doen via mail. Verder hoop ik dat u nog eens wilt nadenken om eventueel een tijdelijke verhoging te bestuderen. Ik ben ervan overtuigd dat dat een efficiënte maatregel kan zijn om de economische crisis in de bouwsector onder controle te houden, want die komt er wel degelijk aan, als ik de experts mag geloven die in de commissie Economie en Werk elke week opnieuw komen aandraven. Ik hoop dat we in de toekomst daar rond nog kunnen werken en de premie misschien tijdelijk kunnen optrekken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhair Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de energienorm naar aanleiding van de nieuwste cijfers van de Federation of Belgian Industrial Energy Consumers – 2058 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauwer

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): De elektriciteits- en aardgasprijs is een belangrijke kostenfactor voor de Belgische en Vlaamse gezinnen en uiteraard voor hun koopkracht. In opdracht van de Federation of Belgian Industrial Energy Consumers (FEBELIEC) brengt Deloitte sinds 2013 de elektriciteitsprijzen en hun componenten in kaart voor de Belgische industrie om ze te vergelijken met de buurlanden. FEBELIEC liet op 22 april 2020 weten dat de elektriciteitsprijzen op zich, dus zonder taksen en netkosten, vandaag dichterbij de buurlanden liggen van de buurlanden, onder meer door de stabielere nucleaire productie. Maar de Belgische en dus ook Vlaamse industriële verbruikers betalen nog steeds beduidend meer dan in de buurlanden.

De vier regulatoren lieten op 8 mei 2019 weten dat ze de procedure zouden opstarten die moest leiden tot een studie die als referentie kan dienen voor de discussies rond een mogelijke energienorm. Bij het uitwerken van een energienorm zouden de overheden zich dan kunnen baseren op de resultaten van deze studie. Via deze studie, die wordt uitgevoerd door een consultant, aangeduid op basis van een overheidsopdracht, zouden de regulatoren jaarlijks de evolutie van de energiefacturen voor elektriciteit en aardgas onderzoeken. Prijzen worden vergeleken tussen België, alsook voor de drie gewesten afzonderlijk, en de buurlanden voor de verschillende factuurcomponenten en dit voor zowel gezinnen als bedrijven van verschillende sectoren. De resultaten van de eerste studie werden verwacht in het voorjaar van 2020.

Minister, wat is de stand van zaken rond de aangekondigde studie die als referentie moest dienen en die reeds geruime tijd loopt? Wat is uw reactie op de recente analyse van Deloitte in opdracht van FEBELIEC waaruit blijkt dat de Belgische en dus ook Vlaamse industriële verbruikers dit jaar tussen de 8 en 29 procent meer betalen dan het gemiddelde van de vier onderzochte landen? Overweegt u de invoering van een Vlaamse energienorm als een onderdeel van het economisch herstelbeleid naar aanleiding van de coronacrisis? Indien niet, waarom niet? Indien wel, welke stappen zult u hiertoe ondernemen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Deze prijsvergelijkingsstudie werd vorig jaar gegund door de vier regulatoren en wordt uitgevoerd door PwC. Het eerste studierapport zal zeer binnenkort worden opgeleverd, vermoedelijk deze of volgende week.

De studie van Deloitte is mij bekend. Ze richt zich enkel tot de grootste elektriciteitsverbruikers. De cijfers van plus 8 en plus 29 procent voor elektriciteit waar u naar verwijst, geven aan dat we voor een aantal componenten van de elektriciteitsfactuur niet competitief zijn. Enkele ondernemingen kunnen sinds 2018 een beroep doen op de supercapregeling, een aftopping op de Vlaamse groenestroomkost. Hiermee wordt geen rekening gehouden in de studie.

Ik wacht de resultaten af van de onafhankelijke PwC-studie, die een breder en vollediger beeld zal geven van de energiekost voor verschillende types verbruikers in België en in onze vier buurlanden: Nederland, Frankrijk, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.

In het Vlaamse regeerakkoord is opgenomen dat we de energienorm willen omzetten in effectieve maatregelen zodat we de ondernemingen met hun innovatieve slagkracht hier in Vlaanderen houden. Daarnaast is ook de betaalbaarheid van die factuur voor gezinnen een belangrijke beleidsdoelstelling. Mede op basis van het studierapport van PwC zal ik werken aan maatregelen om die factuur voor de gezinnen en de ondernemingen onder controle te houden voor wat betreft de componenten waar ik impact op heb. Zo verminderen we reeds de oversubsidiëring van hernieuwbare energie, kopen we een deel van de overschotten van de certificaten op en schakelen we steeds meer over op investeringssteun in plaats van certificaten. Het is ons streefdoel om ervoor te zorgen dat de meerkosten op de energiefactuur deze legislatuur zeker niet verder toenemen als gevolg van Vlaams beleid. Voor de componenten van de factuur die niet behoren tot mijn bevoegdheid, zal moeten worden samengewerkt met de federale overheid. Om daar stappen vooruit te zetten, wacht ik de vorming van een volwaardige Federale Regering af.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u wel. Ik ga graag onmiddellijk over naar mijn volgende vraag, want die gaat over de essentie van het klimaat- en energiebeleid.

De voorzitter: Er zijn eerst nog commissieleden die willen reageren.

De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Mijnheer Van Rooy, ik ben verheugd dat u het antwoord van onze minister zo goed en volledig vond dat u geen tweede tussenkomst meer wilde. Ik ben ook in volle afwachting van wat die studie zal opleveren, maar eigenlijk weten we allemaal een klein beetje op voorhand wat het zal zijn. Het zullen vooral de transportkosten zijn tussen de verschillende landen die het verschil maken, waarbij in Nederland, Duitsland en Frankrijk de transportkosten voor een stuk door de kleinere eindverbruiker betaald worden, of door de overheid als het ware niet aangerekend mogen worden.

Maar zoals de minister ook zei, zijn er al een aantal maatregelen getroffen om die grotere bedrijven binnen een bepaalde norm te houden. Het is ook zeer belangrijk om die norm te hebben zodat we kunnen kijken waar we moeten bijsturen, maar niet enkel voor de grote bedrijven, maar ook voor de middelgrote bedrijven en de kmo's. Die zijn soms veel makkelijker onderhevig aan buitenlandse concurrentie als zij te maken hebben met te dure energieprijzen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De prijzen zijn niet alleen voor de grootindustrie veel duurder dan in de ons omliggende landen. Onlangs zijn er een aantal maatregelen genomen: ik denk aan de supercap, aan kortingen op transportvergoedingen, aan de 'carbon leakage'-toelagen die gegeven worden. Ik stel me de vraag of al dat soort subsidies of bijpassingen meegeteld worden. Ik heb de studie niet gelezen, maar ik stel me wel de vraag. Immers, als dat niet zo zou zijn, geeft het wel een vertekend beeld.

Maar ik wil vooral een pleidooi houden, zoals de heer Gryffroy, dat de kleine bedreigde kmo's vaak onderhevig zijn aan heel hoge prijzen, zeker als je vergelijkt met onze buurlanden. Die prijs is vaak nog veel hoger dan voor grote bedrijven. En vooral natuurlijk de eindconsument: wij hebben hier in Vlaanderen een van de hoogste elektriciteitsprijzen van heel Europa, dat mogen we ook niet vergeten. Ik denk dat de CREG daar elk half jaar een analyse van maakt, en het is interessant om te kijken hoe we de prijs ook voor de eindconsument kunnen verlagen. De minister zegt altijd dat de prijs niet meer mag stijgen: dat zou er nog aan mankeren, het is al heel erg duur. Die zou eigenlijk moeten dalen. Ik zou er graag mee over nadenken hoe we dat kunnen realiseren.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Collega Van Rooy, u denkt dat u met uw volgende vraag over een of andere film tot de essentie komt, maar ik vind deze vraag veel essentiëler. De prijszetting van de energie voor onze gezinnen en bedrijven is net iets belangrijker dan een of andere dwaze film. Uw vraag is pertinenter dan u zelf misschien vermoedt, in die zin dat we eigenlijk al een decretale regeling hebben rond de energienormen.

Het decreet bepaalt, minister, dat tegen 15 mei – binnen drie dagen – de studie van de regulatoren gepubliceerd moet worden. Minister, zult u die decretaal vastgelegde deadline halen en kunnen we dus op 15 mei de studie waarvan sprake nalezen? Welke concrete aanpassingen voorziet u eventueel? Het goede nieuws van de studie van FEBELIEC was dat er een positieve evolutie was over de concurrentiekracht van onze Vlaamse bedrijven, dat heel wat verbruiksprofielen een relatief positieve evolutie kennen als het gaat over competitiviteit en de energieprijzen op de markt. Maar er blijven nog een aantal profielen over die in vergelijking met de buurlanden, onder andere wegens de transportkosten – zoals collega Gryffroy zegt – nadelen ondervinden. Ik had graag eens gehoord waar u heel concreet aan denkt, aan maatregelen om de competitiviteit te verzekeren.

Ik sluit mij tot slot aan bij het terechte pleidooi van collega's Danen en Gryffroy om zeker onze kmo's en het Vlaamse kmo-weefsel, dat het de komende tijd in de economische crisis zeer zwaar te verduren zal krijgen, hier ook te ondersteunen, als het gaat over de energieprijzen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, dat zijn inderdaad een aantal bezorgdheden die ook de mijne zijn. Wat de deadline betreft, zou dat moeten lukken. Maar zoals u weet, is het een intergewestelijk rapport. Het hangt dus niet alleen van mij af.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de documentaire 'Planet of the Humans' van Michael Moore – 2168 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Carina Van Cauter

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): In tegenstelling tot wat ik hier bij sommigen hoor, is mijn vraag natuurlijk toch zeer duidelijk gelinkt aan de vorige. Het is toch wel veelbetekenend dat commissieleden van een partij als bijvoorbeeld CD&V, die zich jarenlang hebben laten misleiden, tot op vandaag, door de sprookjes van de zogenaamd groene energie, waaronder biomassa, waarvoor zo veel hectaren bos gekapt en opgestookt zijn, en zoals windmolens en zonnepanelen, die een totaal onbetrouwbare energieproductie hebben, waardoor dan weer gascentrales zouden moeten worden aangeschakeld, tegen mij iets zouden komen zeggen alsof ik niet weet waarover het gaat, en alsof het een dwaze film is. Want dat is het natuurlijk niet: de essentie van die film – en daarom stel ik die vraag ook zeer graag hier in deze commissievergadering – is dat een van de hoofdredenen voor de vormen van energie die men ondertussen al decennialang 'groen' noemt, en waar ook in Vlaanderen enorm veel belastinggeld naartoe gegaan is, waardoor de elektriciteitsprijs, zoals de heer Danen terecht opgemerkt heeft, hier nog altijd zeer hoog, en veel te hoog, is – daar hebben andere partijen voor gezorgd, niet mijn partij –, het blinde geloof is in bepaalde achterhaalde technologieën zoals biomassa en windenergie.

Die film van Michael Moore – niet de eerste de beste, u kent hem van zijn voorgaande films, en ook een onverdachte bron, aangezien hij toch behoort tot wat ik de 'links-groene kerk' zou willen noemen – geeft daar nu een antwoord op. Hij heeft laten zien dat die hernieuwbare energie niet alleen zeer inefficiënt is, maar ook nooit zal kunnen volstaan om in onze energiebehoeften te voorzien. Immers, ze hebben natuurlijk enorme oppervlaktes nodig – ik denk aan zonne- en windenergie – en ze produceren ook veel minder energie bij het innemen van die oppervlaktes, maar ze zijn ook fundamenteel onbetrouwbaar, aangezien ze afhankelijk zijn van weersomstandigheden. Ik weet dat het zeer politiek incorrect is om dat in deze commissie te zeggen. Ondanks het feit dat er inderdaad een aantal kanttekeningen te maken zijn bij een aantal data die wat verouderd zijn, neemt dit niet weg dat de essentie van die film wel overeind blijft – en dat vind ik nog het meest frappante aan die film –, namelijk dat de productie van zonnepanelen en windmolens zeer vervuilend en energie-intensief is, zeker in vergelijking met de energie die zij dan uiteindelijk zullen opwekken.

U weet dat ik absoluut niet geloof in die theorie dat wij als mens de bepalende factor in het klimaat zouden zijn. Ik geloof wel dat het klimaat verandert, dat doet het al zolang als de aarde bestaat, maar de mens is daar volgens mij niet de bepalende factor in. Maar ik vind het wel belangrijk dat die productie vervuilend is. Voor de productie van zonnepanelen is kwartszand nodig, siliciumoxide, en om dat zuiver te krijgen moet die oxide eruit worden gehaald. Het is een zeer energie-intensief proces, waarna dat onzuivere silicium ook gezuiverd moet worden, wat weer een zeer energie-intensief proces is. Voor windmolens worden metalen gebruikt. Die metalen verslijten, die worden op een gegeven moment ook letterlijk moe, en na maximum een aantal decennia is zo'n windmolen einde verhaal. De biomassa is natuurlijk het ergste – dat heb ik in deze commissie al gezegd –: dat is gewoon het verbranden van hout, wat zeer vervuilend is en qua CO₂-uitstoot zeer nefast voor het klimaat, als u daar al in zou geloven.

Voor al voor het milieu is dat verwoestend te noemen, absoluut verwoestend. Het geloof daarin – en ik kom terug op het begin van mijn betoog – en de subsidies daarvoor en de investeringen daarin hebben ervoor gezorgd dat de energieprijzen

vandaag nog altijd veel te hoog zijn. Ik heb dat al vaker gezegd. Mochten wij – en dat is natuurlijk niet aan de mensen die hier in deze commissie zitten – veertig à vijftig jaar geleden voluit voor een technologie als thorium hebben gekozen, dan stonden wij daar waarschijnlijk vandaag veel verder in en dan was het helemaal niet nodig om aan te modderen met die achterhaalde windenergie en die achterhaalde zonne-energie.

Eigenlijk wil ik de leden van de commissie aanraden om die film te bekijken en de kritieken erop te lezen. Er zijn namelijk, dat geef ik toe, wel een aantal kritieken op te geven, maar nogmaals: de essentie blijft wel overeind.

Minister, ik heb hierover aan u de volgende vragen.

Hebt u die documentaire al bekeken? Indien ja, wat was uw indruk? Wilt u de documentaire bekijken? Stelt u zich eventueel open om uw visie, onder andere op de Clean Deal, te veranderen?

Minister, bent u bereid om een onderzoek te laten uitvoeren naar de negatieve aspecten van hernieuwbare, zogenaamde 'groene', energie die in de documentaire worden aangekaart? Met name: welke en hoeveel grondstoffen worden gebruikt voor de productie van zonnepanelen en windturbines? Waar komen die vandaan? Hoeveel broeikasgassen worden daarbij uitgestoten? Hoe groot is de vervuiling om al die producten te maken in verhouding tot de opgewekte energie? Wat is de ecologische voetafdruk en energiedichtheid van die windmolens en zonnepanelen?

Minister, bent u bereid om de energieopwekking uit zogenaamde biomassa niet langer te erkennen als zijnde 'hernieuwbare energie'? Zult u dit ook willen aankaarten bij de Federale Regering en de Europese Commissie, die nog altijd biomassa als een vorm van hernieuwbare energie beschouwen? Indien niet, waarom niet?

Nog een laatste vraag. Ik heb er al naar verwezen. Bent u bereid om een uitgebreide studie te laten uitvoeren naar thoriumcentrales als energie-opwekker, vergeleken met die andere zogenaamde 'groene' energiebronnen als zon en wind, naar de impact op het milieu, de energiedichtheid en de duurzaamheid en wat mij betreft ook de impact op het klimaat? Ik denk dat dat echt nodig is. China en India, maar ook andere landen, staan daar al veel verder in. Die zullen tegen 2040 of 2050, daar ben ik vrij zeker van, beginnen met werkende thoriumcentrales. Nogmaals: ik kan niet anders dan concluderen dat thorium echt wel de heilige graal is wat duurzame energieopwekking betreft, veel meer dan zonne-energie, wind-energie en biomassa.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Van Rooy, ik heb de film ook gezien, al even geleden. Ik heb daaruit een aantal duidelijk boodschappen onthouden. Het potentieel van elektriciteit op basis van wind en zon wordt gemarginaliseerd, evenwel op basis van feiten van tien jaar geleden.

Ik wil dus de kanttekening maken dat dat achterhaald is en ook fout. Wind en zon zijn sindsdien overal ter wereld veel performanter en goedkoper geworden.

Anderzijds is het veel te vroeg om te denken dat we Europa en Vlaanderen gaan voorzien van alle energie op basis van enkel wind en zon. Daarom zet Vlaanderen ook in op andere belangrijke componenten van de energietransitie: energie-efficiëntie van huizen en bedrijven, groene warmte en warmtenetten, digitale meters en flexibiliteit ... Enkel wind en zon zullen ons niet ver helpen. Ik denk dat er nog altijd andere componenten nodig zijn.

Vervolgens heeft de film tal van kritische en soms terechte opmerkingen over biomassa.

Ten slotte is deze film vooral gericht op de zeer grote impact van het 'groot geld' op de Amerikaanse politiek: de film suggereert een impliciete en bizarre collusie tussen de groene beweging en het grootkapitaal door de zeer grote subsidiestromen. Ik kan alleen maar spreken over mijn beleid, dat nog niet zo lang geleden gestart is. Deze regering heeft beslist om die oversubsidiëring, die ook in Vlaanderen heeft bestaan, terug te schroeven. Dat blijft ook een punt van aandacht wat mij betreft.

In het verleden zijn er reeds vele wetenschappelijke studies uitgevoerd naar de impact van hernieuwbare-energiebronnen in vergelijking met meer klassieke vormen van energieproductie in bijvoorbeeld gascentrales of nucleaire centrales. Voor Vlaanderen zijn dergelijke studies onder meer uitgevoerd door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO). Ik verwijs hiervoor naar de website van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM). Zowel wind, zon als nucleaire productie scoren hierbij veel beter dan de fossiele centrales. Bij wind en zon dalen deze kosten nog steeds, aangezien zowel de bouw van de installaties als de recyclage van de materialen nog verder geperfectioneerd worden.

Wat biomassa betreft, zijn er inderdaad kanttekeningen te maken. Daarom zijn een paar jaar geleden strenge duurzaamheidscriteria voor biomassa ingeschreven in het Energiebesluit. Het regeerakkoord stelt dat de subsidies voor de productie van elektriciteit uit biomassa de komende jaren worden afgebouwd. Dat zullen we verder blijven opvolgen.

De nucleaire energievoorziening en nucleair onderzoek zijn federale bevoegdheden.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Dank u wel, minister, voor uw antwoord. Ik vind toch dat u een beetje te veel aan de oppervlakte blijft. Ik ben zeer blij dat u de documentaire gezien hebt. Wat u niet vermeld hebt, en wat ik toch in mijn inleiding vermeld heb, is de grote vervuiling die de productie teweegbrengt van zonnepanelen en windmolens. Dat is een zeer fundamenteel luik in die film. Het gaat inderdaad ook over die lobby. Dat heb ik niet vermeld, omdat dat voor ons van geen belang is, in deze commissie, in Vlaanderen. Maar wat wel van belang is, is het grote luik over de vervuiling van de productie. Dan kunt u nu wel zeggen dat er onderzoek gebeurt naar de recyclage daarvan en dat dat zal verbeteren. Daar ben ik ook absoluut van overtuigd. Dat geldt trouwens ook voor het onderzoek naar de berging van nucleair afval. Ook daar wordt wetenschappelijk onderzoek naar gedaan. Ook daar is er vooruitgang wat betreft de verwerking van het afval van kernenergie. Maar om dan mijn vraag om onderzoek te doen naar thorium van tafel te vegen door te zeggen dat dat niet onder uw bevoegdheid valt, dat vind ik nogal gemakkelijk. Uw bevoegdheid strekt zich uit over een deel van het beleidsdomein Energie, geen onbelangrijk deel.

Ik denk dat we in Vlaanderen de opdracht hebben om de fouten uit het verleden inzake hernieuwbare energie niet opnieuw te maken en dat doe je door dingen te onderzoeken, door dingen te ontdekken. Ik begrijp absoluut niet – en dat heb ik in deze commissie nog al meegemaakt, ook vanwege andere commissieleden – waarom niemand geïnteresseerd blijkt in wat ik nochtans de heilige graal van energie-opwekking zou willen noemen: thorium. Ik heb dat al een aantal keer gezegd, maar niemand gaat daarop in, niemand, terwijl ik ook als ingenieur – ik heb een opleiding ingenieur gevolgd – tien jaar geleden al in wetenschappelijke tijdschriften las dat thorium wel de lusten van kernenergie biedt, maar niet de lasten. Sindsdien is daar enorm veel onderzoek naar gebeurd, maar dan voornamelijk in het buitenland.

Ik zal het blijven vragen in deze commissie, nu naar aanleiding van die documentaire, maar ik zal het blijven doen, minister: wilt u in het kader van die, ja, Green Deal, waar ik uiteraard tegen ben, maar waarmee u wel in de pas zult blijven lopen – u hebt die wel zwaar bekritiseerd, maar nooit afgewezen –, al uw energie – ik zeg het zo – richten op de nieuwe technologieën die op komst zijn? Zonne- en windenergie horen daar niet bij. Het is heel gemakkelijk om nu te zeggen dat er wel oplossingen gevonden zullen worden om het afval van zonnepanelen en windmolens te verwerken, maar het blijft hoe dan ook afval en de productie, de installatie en het onderhoud van die installaties blijft een zeer energie-intensief proces.

Als je een tennisbal thorium hebt, dan kun je daar energie voor tien- of honderdduizenden gezinnen mee maken. U moet dat maar eens lezen of u moet uw kabinet maar eens de opdracht geven om zich daar echt in te verdiepen, want dat is echt de heilige graal. Ik zou nu dus willen vragen: laat daar onderzoek naar voeren en informeer deze commissie over de uitkomsten daarvan, namelijk de voordelen van thorium ten opzichte van al die andere zogenaamde groene energiebronnen waar wij nu al decennia, helaas, op inzetten in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Op zich vind ik het goed dat deze documentaire hier besproken wordt en ik moet zeggen, ik interpreteer de documentaire van Michael Moore vooral als een soort antikapitalistisch pamflet, waarin hij een verslavende groei aan energie aanklaagt. Dat is wat ik er vooral uit begrijp. Nu, hij maakt gebruik van een aantal aannames en oude gegevens, waar ik niet overal op in zal gaan. Maar, mijnheer Van Rooy, als u wilt, over die thoriumcentrales heb ik me ook ingelezen en ik moet zeggen dat ik er weinig onafhankelijke wetenschappelijke studies over gevonden heb die dat succesvol of veelbelovend vinden. Het is zelfs vaak zo dat men er vooral naar streeft om geld binnen te rijven door te stellen dat men bijna op de rand van een doorbraak zit en dat riedeltje wordt telkens opnieuw afgedraaid. Niemand zegt dat er een doorbraak zal zijn binnen een redelijke termijn – tien of twintig jaar. Ondertussen is er op het vlak van zonne- en windenergie en energieopslag wel veelbelovende vooruitgang geboekt en liggen er veelbelovende toepassingen in het verschiet. Ik zeg dat niet alleen, ook Ronnie Belmans en andere topingenieurs zeggen dat. Ik zou dan liever investeren in zaken waar we min of meer zeker van zijn, al ben je natuurlijk nooit helemaal zeker als je op onderzoek uitgaat.

U hebt gelijk als u zegt dat we dat twintig, dertig of veertig jaar geleden hadden moeten doen. Misschien was dat beter geweest, maar het is toen niet gebeurd. Maar om het nu nog te doen? Ik denk dat die boot de haven verlaten heeft.

Als het over biomassa gaat, een thema dat u hier ook al een aantal keer op de agenda hebt gezet, moet ik zeggen dat mijn eerste tussenkomst hier in het parlement een pleidooi tegen een biomassacentrale was. Met Groen zijn we altijd tegen grote biomassacentrales geweest, althans toch sinds ik bij Groen ben. Kleinschalige biomassacentrales zijn iets anders, maar grootschalige biomassacentrales zijn een heel slecht idee, omdat ze heel veel subsidies opslorpen en ook gebruikmaken van 'virgin material', iets wat we niet mogen laten gebeuren. En ik moet zeggen dat ik hier in het parlement de laatste jaren geleidelijk aan medestand heb gevonden bij alle partijen om die biomassa deels af te vallen. Daar ben ik heel blij om en ik hoop dat de regering in de toekomst stappen zal zetten om de huidige biomassacentrales, die wat grootschaliger zijn, wat minder te gaan subsidiëren en te laten uitdoven, want dat is niet de technologie van de toekomst.

Maar als het over thorium gaat, dan kan ik u helemaal niet volgen. In Duitsland is de productie van windenergie veel groter dan de productie van nucleaire energie of de productie uit bruinkool. Dat is ook niet altijd zo geweest, maar nu wel, dus

de technologie evolueert razendsnel. Ik zou graag investeren in zaken waarvan het veelbelovende karakter bewezen is: wind, zon, opslag en allicht nog andere zaken. Thorium hoort daar wat ons betreft niet bij.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het is natuurlijk wel jammer dat ik in mijn West-Vlaams moet 'schrappen en schrepen' om te spreken over een 'heilige graal', maar voor mij is een heilige graal niet een thoriumcentrale, maar wel minder consumeren. Punt.

Voor de rest moeten we keuzes maken, want we kunnen niet met alles bezig zijn. En de keuzes zijn voor een groot stuk gemaakt: we hebben gekozen voor generatie IV-kerncentrales met het MYRRHA-project en we hebben inderdaad gekozen voor kleinere biomassacentrales die met B-houtafval werken. Dat heb ik u de vorige keer ook gezegd. Als je zegt dat dat niet verbrand mag worden, dan komt het wel aan je voordeel te liggen en kun je niet meer buiten de komende honderd jaar, want zo groot is de afvalberg. We kiezen voor innovatie, we kiezen voor carbon capture en hergebruik, we kiezen voor een versnelde uitrol van de digitale meter, omdat dat heel veel toepassingen heeft en je overcapaciteit en productie daarmee op elkaar kunt gaan afstemmen. Maar voor mij is de heilige graal minder gaan consumeren, niet per se een onderzoek naar een thoriumcentrale.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ja, ik heb heel veel standpunten gehoord, voorzitter en collega's. Ik zal over al die standpunten eens nadenken.

De voorzitter: Dat was duidelijk. Dan zijn we aan het einde van de vragenronde gekomen ... (*Opmerkingen*)

Dat is waar! Collega Van Rooy, u hebt het slotwoord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Zeker als de minister zo reageert. Ik vind het eigenlijk een beetje een rare reactie van u, minister Demir. We spreken hier over een zeer moeilijk en ook belangrijk ...

De voorzitter: Collega Van Rooy, sorry dat ik u onderbreek. Dit was natuurlijk geen gedachtewisseling, wel een ronde vragen om uitleg. Het is effectief zo dat er in de aansluitende tussenkomsten en de repliek weinig bijkomende vragen gesteld zijn en vooral bezorgdheden en standpunten zijn geformuleerd. Die kunnen stricto sensu niet als bijkomende vragen worden geïnterpreteerd, dus ik begrijp de reactie enigszins.

Ik geef u toch het laatste woord. Sorry dat ik u onderbroken heb.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Geen probleem. Het is ook geen probleem dat u de reactie van mevrouw Demir begrijpt; ik begrijp ze niet zo goed en ik vind ook dat de beeldtaal en de mimiek van mevrouw Demir boekdelen spraken. Ik vind dat niet echt getuigen van het serieus nemen van deze kwestie.

En om even in te gaan op wat ik heb gehoord, mijnheer Danen en ook mijnheer Gryffroy: minder consumeren, natuurlijk, wie zou daar geen voorstander van zijn? Er is echter niets wat er op wijst dat dat zal gebeuren, integendeel: alles wijst erop dat onze energiebehoefte zal toenemen, veeleer dan dat ze zal afnemen. Dat geldt eigenlijk voor alles. In de economie en samenleving zoals wij die georganiseerd hebben, zal het altijd gaan om 'meer meer', niet om 'minder minder'. Dat betreurt ik evenzeer als u, maar dat is wel onze realiteit.

Mijnheer Danen, als u zegt dat u nog niets overtuigends over thorium gelezen hebt, dan hebt u de dingen die ik wél heb gelezen, gewoon niet gelezen. Dan hebt u

vooral niet gekeken hoe wereldmachten als India en China daar al zeer ver in staan. Misschien zien wij elkaar over twintig jaar niet meer terug – ik hoop van wel, ik hoop dat we misschien zelfs nog in hetzelfde parlement en in dezelfde commissie zitten –, maar ik garandeer u dat grootmachten zoals India en China tussen 2040 en 2050 een werkende thoriumcentrale zullen hebben, die ze zullen gebruiken voor hun bedrijven en particulieren. Dan zullen wij als Vlaanderen die boot gemist hebben. Als ik hier hoor zeggen dat we die boot al gemist hebben en dat het eigenlijk al te laat is, dan is dat effectief wat ... (*onverstaanbaar*) ... klimaathysterici vinden en zeggen. Zij zitten in hun hoofd met die datum – wanneer precies weet ik op den duur ook niet meer – ... (*onverstaanbaar*) ... CO₂ hebben gereduceerd ... (*onverstaanbaar*) ... en dan zullen wij vergaan of verdrinken onder de stijgende zeespiegel. Ik denk dat dat onzin is. Ik denk dat we nog zeer veel tijd hebben en dat we nu nog op die thoriumboot moeten springen, opdat wij dan misschien tegen 2050, misschien iets later, ook werkende centrales zouden hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.